

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa

Ad Mentem Præcipuorum Theologorum & Canonistarum, per Casus practicos exposita, nunc quartò ab ipso Authore revisa ... & in 4. Tomulos sic divisa, ut pro libitu in duas aut 4. Partes commodè compingi possit

à Casu CIII. usque ad Casum CXVII. inclusivè exhibens Materiam de Sacramentis extremæ Unctionis, Ordinis & Matrimonii, item de Censuris

Jansen, Leonard

Coloniæ Agrippinæ, 1753

VD18 13475452-001

Ex Tractatu De Censuris Ecclesiasticis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39841

TRACTATU

De Censuris Ecclesiasticis

CASUS CXIII.

A Madeus *Quid & quotuplex sit censura, item qualiter ferri debeat: clericus interrogatur. 1. Quid sit censura. 2. An ferri possit in infideles, hereticos, mortuos, 3. Peregrinos. 4. Subditos extra Diocesim existentes. 5. An eam ferre possit Episcopus extra Diocesim existens. 6. An contra religiosos. 7. Quid si delictum non sit grave vel merè internum. 8. An reus debeat moneri vel citari, an etiam regulares. 9. Quid si ignoret, vel non recordetur acti suo censuram esse annexam. 10. Vel peccet ex metu. 11. An laici, Parochi, Abbatisse censuras ferre possint. 12. Quis sit effectus censurarum. 13. An depositio, degradatio, irregularitas sint censuras. 14. Quae feratur ab homine, quae à jure. 15. Quae sit ferenda, quae lata sententia. 16. An valeat censura lata ab excommunicato, suspensò. 17. Lata in non citatum, non convictum. 18. In innocentem, vel appellansem. 19. An opus sit citatione, si delictum sit notorium? Pro resol.*

QUÆR. I. Quid de censura Ecclesiastica?

R. Est pœna spiritualis & medicinalis, quæ homini subdito delinquenti, & contumaci, per Ecclesiasticam potestatem auferitur usus quorundam bonorum spiritualium. Ita quòad rem omnes.

Dicitur primò, *pœna spiritualis*; tum quia censura principaliter non versatur circa bona temporalia, aut afflictionem corporis, sed circa privationem bonorum spiritualium: quamvis per accidens & 2dario afflictio corporis, aut privatio bonorum temporalium nonnunquam sequantur ex censurâ; tum quia pœna spiritualis latius patet, quàm censura; unde hæ particule: *Pœna spiritualis* in data definitione habent rationem generis, reliqua rationem differentię.

Dicitur 2do, *pœna medicinalis*, quia per eam non tam intenditur vindicta peccati præteriti, quàm resipiscencia, & correctio contumaciter delinquentis, undè censura regulariter non debet ferri in perpetuum, sed postquam censuratus resipuit, & satisfactionem obtulit, est absolvendus *per c. ex litteris 11. de constitut.* & si suspensio ab ordine, vel beneficio in perpetuum infligatur, ut statuitur *c. unico de clerico venatore*, & quandoque fit apud religiosos, qui propter peccatum præteritum, vel indecoros mores à Sacrificio, Communione, Ecclesiâ, aut aliorum consortio ad tempus vel in perpetuum removentur; hæc tamen non sunt propriè censura seu pœna medicinalis, sed vindicativa, ideòque in ejusmodi sequestratione vel suspensione exercens sacros ordines, non incurrit irregularitatem. *Bonac. de cens. disp. 1. q. 1. p. 1. num. 19.*

Dicitur 3tio, *homini subdito*: hinc 1. Genti- 2. les, Judæi, aliique non baptizati, item fideles defuncti censurari non possunt, quia non sunt subditi Ecclesiæ, & quamvis aliqui Canones dicant hæreticos post mortem ab Ecclesiâ posse anathematizari; item animas fidelium post mor-

tem ligari & solvi, ejusmodi tamen anathematizatio non est propriè excommunicatio, sed aliqua execratio, vel declaratio excommunicationis, quam vivi per hæresin, vel aliud delictum incurrerant, aut demum est nuda prohibitio, ne fideles pro hæreticis orent, aut eorum corpora Catholicè sepeliant.

2. Nequè animæ in purgatorio, cum non sint amplius homines viatores, Ecclesiæ propriè subjectæ sunt C. 1. & 4. *Caus. 24. q. 2.* Neque Ecclesia eas tanquam sibi subditas propriè à peccatis absolvit, sed tantùm pro iis exhibet satisfactionem ex meritis Christi, solutio autem & satisfactio etiam pro non subdito fieri possunt, ut per se patet.

3. Si Episcopus statutum vel sententiam generalem ferat, ut omnes, qui noctu arma tulerint, aleis luserint, vel aliud delictum commiserint, hoc ipso sint excommunicati, hoc statutum regulariter non obligat peregrinos, quia non sunt subditi, *dico regulariter*, quia, si prævaricatio talis statuti cedat in scandalum vel speciale damnum loci, tunc mandans, si velit, potest etiam obligare peregrinos, cum enim hi sentiant commodum transitûs, gaudeantque securitate, & protectione loci, æquitas naturalis exigit, ut tali casu statutis loci constringi valeant: ex eadem ratione *dixi cas. 6. n. 7.* peregrinos obligari posse ad solvenda vectigalia, ad trahenda frumenta, ad non vendendas metas prohibitas &c.

4. Si subditi extra Dioccesin, vel territorium mandantis prævaricentur legem, v. g. ludæi lusu vetito, si prohibeantur ludere ex statuto vel lege generali, non peccant, neque incurrunt

runt pœnas ; si autem prohibitio facta sit alicui vel aliquibus in particulari, hi etiam extra Diœcesin existentes vel fugientes obligantur, & in hos sententia excommunicationis vel suspensionis ferri poterit. Ratio est, quòd statutum cohæreat loco, sententia autem particularis afficiat personam, eamque sequatur, ubicunque existat. Si dicas, executio sententiæ non potest fieri in alieno territorio sine licentiâ illius Domini, *c. postulasti. 14. de foro compet.* hic autem quamvis sententia excommunicationis fiat in proprio territorio, tamen ejus executio fit in alieno, cum excommunicatus ibidem per excommunicationem statim privetur Communione fidelium, Sacramentis, & suffragiis Ecclesiæ. *R. c. postulasti,* tantum prohibet executionem externam & visibilem in alieno territorio, ut si quis ibidem deberet capi, vel bonis privari; hæc autem executio fit merè interne, in animâ & invisibiliter.

5. Episcopus extra suam Diœcesin existens, non potest suos censurare, etiamsi causa sit ita clara, ut ulterior ejus cognitio, vel examen non requiratur, nam ferre censuram est actus jurisdictionis contentiosæ, quæ in aliena Diœcesi exerceri non potest, quia ibi tribunal non habet *Delb. de immunit. Eccles. c. 2. dub. 6.*

6. Episcopi quamvis procedant ut delegati Papæ, item Nuntii Apostolici, Legati à latere non possunt ferre censuras contra religiosos exemptos, nisi id illis in specie concessum fuerit. *Pelliz. de regul. tr. 7. c. 1. n. 52.* Econtra superiores religiosorum possunt suos subditos citare, censurare, capere &c. ubicunque sint, & nemine implorato, uti habent jura apud *Delb. dub. 5. sect. 2. n. 21.* imò etiam suos novitios

cenfurâ ligare posse, docet *Pelliz. tr. 2. c. 6. n. 5.* quia superiores ordinum ex voluntate Papae talem habent jurisdictionem in illos, qualem Episcopi in suos.

7. Dicitur 4. *Delinquenti*, nam sine delicto non incurritur poena, & quidem cum censura plerumque sit poena gravis, etiam delictum debet esse grave, ideòque si actus ob inadvertentiam, parvitatem materiae, vel aliter excusetur à gravi culpâ, etiam hoc ipso excusatur à poenâ, oportet enim, ut poena sit commensurata delicto, *c. 41. & seq. caus. 11. q. 3.* Deindè delictum non debet esse purè mentale, sed transisse in actum externum, ideòque hæresis purè mentalis non cadit sub excommunicatione, quia merè interna non cognoscit, per consequens nec judicat aut punit Ecclesia, ut habet communis. Denique debet delictum, ob quod incurritur censura, esse in suo genere completum & consummatum. Ratio est, quia leges poenales utpote odiosæ sunt strictè interpretandæ, ut constat ex *cap. odia. de Reg. jur. in 6.* suntque earum verba accipienda cum effectu, ut arguitur ex *cap. hac autem verba. dist. 1. de poenit.* Hinc qui conatus fuit percutere Clericum, sed erravit, aut impeditus fuit, non incurrit poenam excommunicationis latam in percussores Clericorum: & idem dicendum de similibus.

8. Dicitur 5. *contumaci*, hoc est inobedienti, resipiscere nolenti, ut primùm enim resipiscit, & satisfactionem offert, absolvendum esse dixi supra: hinc, ut censura præsertim excommunicationis, & interdicti ab homine seu iudice in certam personam validè feratur, requiritur legitima citatio & trina monitio, vel una per-

emp.

emptoria continens competentia intervalla dierum, nisi aliud suaserit facti necessitas. *c. 5. de sent. excom. in 6.* Ratio est, quod reus non citatus nec monitus non censeatur contumax. Dixi, ab homine in certam personam lata, nam ad hoc, ut quis incurrat censuram ab ipso jure, aut stabili statuto, aut sententiâ generali ab homine in quoscunque de futuro transgredientes latam, non prærequiritur monitio, sed ipsum jus, aut sententia generalis, cum sit publica, semper monere intelligitur. *Eng. lib. 5. Decret. 1. 39. n. 8.* Prælatos autem regulares communiter non egere tali præmonitione docet. *Peluz. tr. 7. c. 1. num. 79.* quia apud hos non servatur strepitus iudicii, sed satis est, quod constet de delicto & contumaciâ. 2. Ad hoc ut quis sit contumax, non sufficit, quod sciat actum suum esse graviter prohibitum Lege naturali, vel divinâ, sed etiam debet scire, esse prohibitum Lege Ecclesiasticâ, aliâs enim non est contumax contra Ecclesiam; imò ad effectum incurrendi censuram, debet scire censuram tali actui esse annexam. Ità contra *Covar. Cordub. & alios* docent *Suar. Sanch. Sylv. Pyrrh. lib. 5. tit. 39. à n. 44. Engel. n. 10. Burgh. cent. 1. cas. 18. Reiffenst. ibid. n. 25. Schmaltzgr. n. 78. Viva op. 1. 9. 3. n. 8.* Ratio est, ut quis sit contumax, debet repugnare potestati, quam habet Ecclesia ad coercendos & puniendos delinquentes, seu debet repugnare legi aut punitivæ, sed qui ignorat pœnam esse impositam, quâ coerceri debeat, non repugnat ejusmodi potestati, vel legi aut punitivæ, ergo. Deinde censuræ habent se ut medicinæ, & monitiones, quibus homines à culpâ deterreantur, sed non deterrentur, nisi

eas cognoscant, ergo. *Nec obstat*, quòd in Ju-
 re civili puniantur fures, & alii malefici pœnâ
 à jure statutâ, quamvis eam ignorent; item quòd
 incurratur irregularitas ex delicto homicidii eti-
 am ab ignorante hanc pœnam, nam hæ pœnæ
 non sunt medicinales, neque infliguntur, ut
 homines in futurum à crimine deterreantur, sed
 primariò in vindictam delicti præteriti: contra-
 rium est de censuris. Hic tamen notandum, quòd
 ad incurrendam censuram non requiratur contu-
 macia atque contemptus formalis; sed sufficit in-
 obedientia generalis & contemptus interpretati-
 vus, in hoc consistens, quòd quis sciens, quid-
 piam ab Ecclesia esse prohibitum sub censura, ni-
 hilominus illud facere non vereatur. Sed quid,
 si quis quidem sciverit suo actui censuram esse
 annexam, at illius non recordatur, dum actu
 peccat? *æ.* cum *La Croix l. 6. p. 2. n. 1614.*
 eam non incurri, quia oblivio æquiparatur igno-
 rantia, & sicut ignorans non est contumax con-
 tra legem pœnalem, ut talem, sic & ille, qui
 non recordatur pœnæ. Jam dicta tenent, etiamsi
 ignorantia, vel incogitantia pœnæ aut censuræ sit
 vincibilis, & graviter culpabilis, modo non sit
 omnino crassa, supina & affectata. *Eng. l. c. Pyr. b.*
à n. 45. Imò si Lex pœnalis utatur his aut
 similibus terminis: *Qui præsumpserit, ausus fue-
 rit. Qui temerè, scienter, consultò, contumaci-
 ter hoc vel illud fecerit:* Tunc pœna non in-
 curritur, etiamsi ignorantia pœnæ fuerit crassa,
 imò juxta *Dian. Burgh. Viva.* affectata, nisi
 ignorantia affectatâ foret tanta, ut æquipare-
 tur scientiæ. Ratio est, quòd ejusmodi verba
 videantur requirere directam legis cognitio-
 nem, & expressam voluntatem resistendi legi

cognitæ, ignorantia autem affectata non cognoscit clarè & directè legem, sed declinat ejusmodi legis cognitionem; huc etiam pertinet metus gravis, qui, quamvis non semper excuset à peccato, si nempe quis ex gravi metu v.g. mortis, mutilationis &c. operetur contra legem naturalem vel divinam; plerumque tamen excusat ab incurfione pœnæ five censuræ, nisi fortè incutiatur in contemptum Ecclesiæ vel Religionis; quia metu pressus non est contumax, nec peccat ex contemptu Ecclesiasticæ potestatis, sed ex infirmitate, neque cum tanto incommodo obligant leges humanæ. *Suar. Laym. La Croix l. 7. n. 98. Leur. l. 5 q. 556.*

Dicitur 6. *Per potestatem Ecclesiasticam.* Quia potestas ferendi censuras convenit soli Ecclesiæ, & quidem Jure divino, *Matth. 16. § 18.* quamvis institutio, atque etiam ipsa impositio censurarum sit de Jure humano Ecclesiastico; unde censuram tanquam pœnam spirituales non possunt infligere laici, sed soli, & omnes ii, qui in foro externo & contentioso habent jurisdictionem Ecclesiasticam ordinariam vel delegatam, seu qui suos citare & judicare possunt, veluti Papa, Episcopi, eorum Vicarii, Superiores Regularium. Excluduntur ab hac potestate 1. Archidiaconi, Archipresbyteri, Decani &c. nisi ea illis competat ex commissione Episcopi, privilegio, consuetudine, *cap. 5. de Off. Archidiacon.* 2. Parochi suos censurare non possunt, quia non habent jurisdictionem externam, neque jus citandi, aut judicandi; potest tamen Parochus vi latæ ab Episcopo sententiæ excommunicatum prohibere ab ingressu

gressu Ecclesiæ, & remove à sacris, *Pyrrh. l. 1. t. 31. num. 141.* 3. Censuras ferre non possunt Abbatisiæ, & quidem non posse excommunicare suos, patet ex *c. 12. de maj. & obed.* & quamvis ibi dicatur, quod Abbatisiæ Canonicos vel Clericos sibi subiectos ab officio, beneficioque suspendere valeat, tamen hæc suspensio propriè non est censura, cujus transgressio irregularitatem inducat, sed tantum subtractio fructuum, & prohibitio celebrandi. *Eng. num. 15.* & licet Abbatisiæ, omnesque fœminæ jure divino sint incapaces potestatis Ordinis, attamen incapacitas ferendi censuras est ex solo jure Ecclesiastico, & sicut Papa iis sæpè concedit privilegium conferendi beneficia; & instituendi, quod indubiè est jus aliquod spirituale, sic & absolutè concedere posset potestatem censurandi, maximè cum omnes fateantur eam concedi posse laicis, cur non Abbatisis.

12. Dicitur 7. *Per censuras auferri usum quorundam bonorum spiritualium.* Scilicet eorum quæ subsunt dispositioni, & administrationi Ecclesiæ, utpote Sacramentorum dispensatio, & perceptio, spiritualis jurisdictio, beneficia Ecclesiastica, suffragia, satisfactiones &c. Alia autem bona spiritualia privata, veluti dona gratiæ, fides, spes, character Sacramentalis, & similia, sicut directè non subsunt dispositioni Ecclesiæ, sic & per censuras non potest iisdem privare fideles,

13. QUÆR. II. Quotuplex sit censura. 1. Censura dividitur essentialiter & accidentaliter.
1. Essentialiter in tres species, excommunicationem, suspensionem, & interdictum. *cap. qua-*

quarenti 20. de Verb. sign. Ratio est, quòd tota essentia & definitio censuræ his tribus, & solis conveniat, non item depositioni, degradationi, aut irregularitati etiam ex delicto, nam hæc non irrogantur per modum pœnæ medicinalis, sed per modum pœnæ prioris delicti vindicativæ, & ex se perpetuæ, Bonac. n. 4. Hinc quando in Jubilæo datur potestas absolvendi à censuris, per hoc non datur potestas dispensandi in irregularitate, quamvis ex delicto contracta sit, Nav. in Man. cap. 27. n. 25. ubi testatur, hunc esse stylum Curia.

2do, accidentaliter dividitur censura in eam, 14. quæ ab homine lata est, & eam, quæ à jure; censura à jure lata dicitur, quæ fertur per Canones, aut statuta Ecclesiastica Lege stabili; hujus exempla passim in jure occurrunt, & his accensentur excommunicationes in Bullâ Cœnæ. Censura ob homine est, quæ fertur à judice aut Prælato, non per modum legis stabilis, sed per modum sententiæ judicariæ, aut mandati temporalis & transitorii.

3. Utraque dividitur in censuram latæ, vel ferendæ sententiæ. 15. Censura ferendæ sententiæ est, quam jus, aut Judex non vult ipso jure, aut ipso facto incurri, sed per sententiam infligi. Latæ verò sententiæ, quam vult ipso facto, vel jure sine alia sententia incurri, ut cum utitur verbis, quæ ad præsens vel præteritum referuntur, v. g. *excommunicamus, suspendimus, sit excommunicatus, suspensus, excommunicationi se noverit subjacere*; vel etiam hæc clausulâ: *ipso jure, ipso facto*: si autem Judex vel lex utatur verbis futuri temporis, puta: *excommunicetur, suspendatur*, tunc erit sententiæ ferendæ, quæ etiam alio nomine

vocatur censura comminatoria ; quia legislator eam minatur delinquenti , tanquam primum per sententiam iudicis imponendam , si verba sint dubia , uti hæc : *anathema sit* : (hoc enim verbum penultimâ productum significat aliquid , vel oblatum , vel suspensum velut monumentum ad memoriam ; anathema penultimâ correptâ significat separationem , & idem est , quod excommunicatio , nisi quod fieri soleat cum certis ceremoniis ad majorem terrorem delinquentis) tunc nisi aliunde constet censuram esse sententiæ latæ , præsumitur esse tantum sententiæ ferendæ , nam dubia in mitiorem partem interpretari convenit , cap. 49. de R. 1. in 6. Laym. hic c. 2. n. 3.

16. QUÆR. III. An & qualiter censura possit ferre invalidè. R. Censura ab homine lata potest triplici ex capite esse invalida.

1. Si ferens censuram caret jurisdictione , aut ea per excommunicationem vel suspensionem publicè denuntiata sit pro tunc privatus ; dico : publicè denuntiata , aliàs non tollit jurisdictionem in foro externo , juxta X. Martini V. *ad evitanda Scand.*

17. 2. Si substantialis ordo iudicii non sit servatus , ut si censura sit lata in non citatum , non monitum non convictum. Nam quamvis à parte rei quis sit nocens , si tamen juridicè non probetur talis , à iudice validè censurari non potest , & quidem ipsa sententia , & causa sententiæ in scripto , quo exprimitur species censuræ , quæ infligitur , ferri & intrâ mensem reo tradi debet , aliàs ipse iudex suspenditur ab ingressu Ecclesiæ per mensem , cap. 1. eodem in 6. Scriptura tamen non est necessaria ad valorem : & Regulares privilegium habent non solis verbis sinè scripto censurandi , teste Pelluc. supra n. 79.

3. Si censuratus reverà sit innocens, censura
 est nulla, si tamen sit probatus nocens in foro ex- 18.
 terno, obligatur se habere pro censurato ratione
 scandali, & inobedientiæ, id enim postulat dis-
 ciplina publica, & autoritas superioris, quæ
 duo prævalere debent causæ privatæ: neque po-
 testas censurandi impeditur per appellationem,
 nisi interponatur ante sententiam. *cap. 1. §*
40. de appell. c. 2. de sentent. excomm. in 6. Post-
 quam censura validè in aliquem lata est, ejus
 effectus per sublequentem appellationem non
 suspenditur. *c. 37. § 53. de Appellat.* Si Judex 19.
 putans appellationem esse nullam, processerit ad
 censuram, censuratus autem bonâ fide celebret
 Missam, quamvis Judex superior postea pronun-
 taret pro sententia inferioris Judicis, tamen al-
 ter non ideo erit irregularis, quia nec teme-
 ritas, nec mala fides adfuit; debet tamen ex-
 ternè se gerere, tanquam censuratum, donec
 declaretur appellationem esse legitimam. *cap. ad*
presentiam de appell. c. solet de sentent. excomm.
in 6. Si malâ fide fuit appellatum, quamvis
 appellatio sit acceptata, tamen eâ stante cele-
 brans fit irregularis, quia celebrat censuratus. *La-*
ym. La Croix l. cit.

QUÆR. IV. Quid circa modum ferendi cen- 20.
 suras? R. Ut legitimæ ferantur, servanda sunt se-
 quentia.

1. Non statim, sed lentè, & circumspèctè
 tentatis primùm aliis mediis ad censuras præ-
 fertim excommunicationem procedendum est,
 ut optimè monet *Trident. ss. 25. c. 3. de re-*
form.

2. Quam-

2. Quamvis juxta *Pellitz. num. 78.* opus non sit præviâ monitione, si delictum, & ipsa contumacia sit notoria, tamen reus semper præviè citari, & audiri debet, ut habeat sufficiens tempus ad emendationem, vel præstandam satisfactionem, aut proponendam suam defensionem, aliàs sententia secuta est nulla est communis cum *Suarez. Navarr. de Luca de benef. disc. 60. num. 70.* Si reus legitime monitus & citatus persistat in sua contumacia, nominatim in eum fertur sententia, & ex tunc fit denuntiatio, hoc est censuræ executio & publicatio. Si censura sit incurta ipso jure, potest quidem Judex, non tamen tenetur talem denuntiare. Si verò quis sit nominatim excommunicatus ab homine, aut manifestus percussor Clerici, eum Judex obligatur denuntiare; fit autem denuntiatio publicè in Ecclesiis, & ex post in scriptis affigitur ad portas Ecclesiarum

La Croix à num.

75.

CASUS CXIV.

De Excommunicationis Materiâ,
Divisione, & ejus effectibus.

Brentius dubitat. 1. Quid sit Excommunicatio major, & minor. 2. Tolerati, & non tolerati. 3. Quid de percussione Clerici, qualiter debeat esse notoria. 4. Quid si uno loco sit notoria, non in altero. 5. Quando incurratur excommunicatio minor. 6. Quis sit ejus effectus. 7. An excommunicatus toleratus Sacramenta conferre possit. 8. An suscipere. 9. Quibus suffragiis privetur. 10. An interesse queat officiis divinis, & quibus. 11. An possit excommunicare, presentare, eligere, conferre beneficia, vel ea acciperet, matrimonio assistere. 12. An queat esse fudex, Advocatus, actor, Procurator, testis. 13. Quibus prohibitum sit cum eo communicare. 14. An privetur sepulturâ Ecclesiasticâ. Quinam amplius à sepulturâ excludantur? n. 15. Pro resolutione.

QUÆR. I. Quid, & quotuplex sit excommunicatio? I.

R. I. Excommunicatio est censura privans, vel separans hominem à Communione Ecclesiæ: est autem excommunicatio duplex, major & minor, minor tantum privat usu passivo Sacramentorum; major, quæ etiam Anathema dicitur, privat omni communionem, usu scilicet acti-

vo & passivo Sacramentorum, communibus Ecclesiae suffragiis, indulgentiis, & multis aliis, de quibus infra. In Jure quoties simpliciter dicitur: *sub excommunicatione*, semper intelligitur major, quamvis ceteroquin in odiosis, & penalibus mitior fieri debeat interpretatio, nisi jure expressè aliter statuat. *c. si quem 59, de sentent. excom. in 6. Eng. n. 29. h. t.*

2. 2. Excommunicatus excommunicatione majore alius est toleratus, quem non tenemur vitare; alius est non toleratus, quem ex præcepto Ecclesiae vitare obligamur, intellige, in politicis, id est, in convictu, colloquio, aliisque commerciis, vel maximè autem in usu Sacramentorum aliisque spiritualibus prout infra latius explicabitur. Hodie post X. Martini V. *ad evitanda scandala* nemo est vitandus, nisi notorius Clerici percussor, & is, qui est nominatim excommunicatus, & ut talis publicè denuntiatus, hoc est, verbo vel scripto in loco publico, ad quem populus convenire solet, promulgatus: nec sufficit, quòd publicè condemnatus sit criminis, v. g. Hæreseos, cui annexa est excommunicatio, sed ipsa pena excommunicationis debet publicè denuntiari, non enim ut criminofus, sed ut publicè & nominatim excommunicatus est vitandus. *Dicast. d. 2. n. 1.*

393.

3. 3. Ad hoc, ut percussor Clerici debeat vitari, non sufficit, quòd percussio sit notoria, & notoreitate juris per confessionem, probationem, aut condemnationem in judicio, sed debet esse notoria notoreitate facti, ita ut factum non possit aliquà tergiversatione, nec aliquo juris suffragio excusari, ut habet Concilium Constantiense.

hinc quamvis unus, aut etiam duo, vel tres alii viderint percussorem fieri, propterea non est obligatio percussorem vitandi. *Laym. hic c. 4. n. 2.* Idem est, si percussio facta sit in privatâ domo, v. g. coram 7. aut in Conventu Religiosorum, ut probabiliter docet *Dicast. n. 427.* Ratio est, quia factum nondum est simpliciter notorium, & pœnalia strictè interpretanda sunt, nec sufficit fama publica, nisi orta ex evidentia facti per testes occultatos, imò quamvis factum esset satis notorium, si tamen percussor aliquo juris suffragio se excusare possit, dicendo v. g. se vim vi repulisse, se ex vehementi passione iræ, vel ex ignorantia Statûs Clericalis percussisse, talis non esset vitandus. *Dicast. n. 429. Pirrh. num. 114. Hinc Pignat. l. 4. Consult. 133.* dicit regulariter requiri, ut talis percussor per judicem denuntietur, alias poterit aliquâ tergiversatione vel excusatione celeri.

4. Si percussio vel denuntiatio excommunicationis in uno loco sit publica, in alio autem occulta, in loco, ubi est publica, publicè, in occulto, occultè vitandum esse dicunt *Henriq. Vasq. Eng. n. 50.* sed verius est, nullo modo esse vitandum extra locum publicitatis, *Avila, Sanch. Durand. apud Leur. l. 5. q. 561.* quia solus publicus percussor, & denunciatus excommunicatus est vitandus, sed in tali loco non est publicus excommunicatus neque denunciatus, ergo. *De percussore Clerici ex professo agam Casu seq. q. 1. & seq.*

5. Non toleratus tamdiu est vitandus, usquè dum verosimiliter constet eum esse absolutum, &

Q

qui-

R. D. Jansen Theol. Moral. Tom. IV.

quidem in hac parte ipsi excommunicato, si ceteroquin sit vir fide dignus, credi potest. *Nav. Dicast. n. 406.*

5. QUÆR. II. Quid circa Excommunicationem minorem?

3. 1. Excommunicatio minor tum solum incurritur, quando quis in sacris, vel politicis communicat cum excommunicato non tolerato; communicare autem cum non tolerato in rebus sacris est mortale, nisi parvitas materiæ excuset communicare in politicis, si absit scandalum, est plerumque veniale, nihilominus propter huiusmodi veniale incurritur minor Excommunicatio. *Laym. c. 3. n. 4.*

6. 2. Effectus primarius Excommunicationis minoris est, privare usu passivo Sacramentorum, hinc, qui ante impetratam absolutionem (quam quivis Sacerdos approbatus dare potest) Sacramentum aliquod in Excommunicatione minore suscipit, peccat mortaliter, quia agit contra præceptum Ecclesiæ in materia gravi, ut habet communis & certa. Econtra Sacramenta activè ministrare cum Excommunicatione minore, juxta *Castrop. Laym. l. c.* est veniale, juxta alios nullum, quia Ecclesiæ illis solum usum passivum Sacramentorum prohibet, non administratorem, & in odiosis non est facienda extensio, ideoque Celebrans in tali excommunicatione *in c. si celebrat.* dicitur peccare mortaliter, non quia conficit, sed quia suscipit Sacramentum.

3. Ignorans, vel bonâ fide non recordans Excommunicationis minoris, validè suscipit omnia Sacramenta, si tamen malâ fide procedat, Sacramentum pœnitentiæ suscipiet invalidè, non verò cætera, quia suscipiendo, actu peccat

viter contra prohibitionem Ecclesiæ, ideòque non habet dolorem, & propositum, quæ requiruntur ad valorem pœnitentiæ.

4. Alter effectus quasi indirectus est, quòd in minore Excommunicatione beneficia, uti & electio licitè acceptari, aut conferri non possint, & electio aut collatio facta saltem est irritanda, si quis scienter electus, vel se eligi passus est. *Castrop. supra Pirh. l. 5. l. 39. n. 23.*

QUÆR. III. Quales effectus habeat Excommu- 7.
nicatio major?

ꝛ. Seqq. I. Privat usu activo Sacramentorum, ità quidem, ut excommunicatus non toleratus in solo casu extremæ necessitatis Sacramenta licitè conferre possit, semper tamen confert validè, quamvis mortaliter peccet, excepto Sacramento pœnitentiæ, quod invalidum est defectu jurisdictionis, quam sustulit Ecclesia à non tolerato. Econtrà toleratus, si à fidelibus requiratur, & licitè, & validè confert, quia Concilium Constantiense & X. Mart. V. permittunt fideles communicare cum tolerato: si tamen se sponte ingerat, & Sacramenta non requisitus conferat, peccat mortaliter, quia dicta extravagans nou intendit salvare excommunicatis, sed solis fidelibus, imò ex communiore sententiâ contra *Sanch.* ipsi fideles peccant petendo Sacramenta ab excommunicato, si ab alio commodè habere possint, quia hæc videtur esse mens Concilii Constant. *Eng. n. 63. Laym. Pirh. à n. 13.* Deinde excommunicati extra casus permisos exercentes actus Ordinis, fiunt irregulares, & si in Excommunicatione inforDESCANT, hoc est, cum pertinaciâ & contemptu toto anno persistant,

Q 2

fiunt

fiunt suspecti de hæresi, & contra eos ut tales procedi potest. *Trid. Sess. 25. c. 9.*

8. 2. Privat usu passivo Sacramentorum, ita ut excommunicatus Sacramentum quodcumque ante absolutionem suscipiens peccet mortaliter, si vè sit toleratus, si vè non. Imò Sacramentum Pœnitentiæ suscipiunt invalidè, quia accedunt cum actuali affectu ad peccatum, nisi excuset ignorantia invincibilis, metus mortis, gravis infamiæ, vel alterius magni mali, cum tantà enim jacturâ non videtur obligare pia Mater Ecclesia. *Avil. Suar. Cong. Laym. c. 2. num. 1.* & quamvis Confessarius teneatur primò absolvere à censurâ, si possit, tamen absolutio à peccatis, etiam manente censurâ, est valida, modò adsint omnia requisita ex parte pœnitentis. *Nav. Tolet. Dian. Pirrh. n. 15. V. cas. 98. num. 6.* Teneri excommunicatum petere absolutionem, ut satisfaciat præcepto annuæ Confessionis vel Communionis, dixi *cas. 6. n. 18.*

9. 3. Privat, etiam toleratum, omnibus suffragiis, sacrificiis, precibus, indulgentiis &c. quæ nomine Ecclesiæ Fidelibus applicantur. *c. à nobis 28. & c. sacris 48. de sentent. excom.* idque probabiliùs tenet, etiamsi per contritionem à culpâ & contumaciâ resipiscat. *Ratio est*, quia hæc pœna non per contritionem, sed per absolutionem Superioris tollitur. Dixi: *suffragiis*, quæ nomine Ecclesiæ &c. nam privatæ preces, uti & Memento in Missa iis applicari possunt. Insuper feriâ sextâ Parasceves, quo die Christus in Cruce pro suis inimicis oravit, etiam Ecclesia publicè & solemniter orat pro hæreticis ac schismaticis qui tamen sunt excommunicati. Item licitum est, solemniter orare pro extirpatione hære-

sum, & sic indirectè pro ipsis hæreticis, ut à Deo convertantur, & hujusmodi.

4. Excommunicati prohibentur interesse divinis officiis, quæ nomine Ecclesiæ publicè & solemniter fiunt, puta Sacrificio Missæ, publicæ Horarum Canoniarum recitationi, Processioni &c. quamvis privatim orare vel Concionem audire in Ecclesiâ, dum in eâ nullum Officium celebratur, excommunicatis non sit prohibitum. *c. responso 43. de sent. excom. c. ult. eodem in 6.* Neque excusantur excommunicati à recitandis privatim Horis Canonicis, quamvis nullos in pœnam fructus percipiant, hoc enim provenit ex eorum culpâ. *Tann. Laym. l. c.*

5. Non toleratus privatur omni usu, & exercitio jurisdictionis spiritualis, ità ut validè non possit excommunicare, absolvere, præsentare, instituere, eligere, leges aut sententiam ferre, alteri jurisdictionem delegare &c. & qui à non tolerato beneficium obtinet, habetur pro intruso, teneaturque beneficium dimittere; matrimonio tamen validè assistit, vel alteri hanc potestatem delegat Parochus non toleratus, suspensus, schismaticus, interdictus, modò non sit depositus, vel degradatus, quia assistere vel dare licentiam assistendi non est propriè actus jurisdictionis, sed tantùm est præstare suam solemnem præsentiam actui. *Plurimi cum La Croix l. 6. p. 3. n. 729.* Econtrà toleratus, quamvis hæc faciat illicitè, si non requiratur, tamen acta illius sunt valida, nisi per oppositam exceptionem repellatur. *Laym. Pyrrh. num. 18.* quia non caret jurisdictione, nec prohibetur communicare cum Fidelibus, saltè si requiratur; attamen Excommunicato etiam tolerato nullum beneficium

Q 3

cium

cium, per electionem, præsentationem, resignationem aut aliter conferri potest, etsi ipse conferens vel etiam acceptans nesciat se esse in excommunicatione, quia ignorantia non supplet invaliditatem actûs. Verùm de his vide *cas. 77. n. 21. cas. 79. n. 6. cas. 80. n. 19.*

12. 6. Excommunicatus nequidem in iudicio seculari potest esse Judex, Advocatus, Procurator, actor, testis aut tabellio, adeò quidem, ut omnia acta vitandi sint nulla, quia caret jurisdictione, & Judex vitandos ex officio à iudicio repellere debet, quia non potest cum iis communicare; toleratus verò, cujus excommunicatio est publicè nota, à iudice repelli potest, si tamen à iudice non repellatur, nec reus contra eum excipiat, ejus actus sunt validi, *Leur. q. 565. n. 8.* Posse autem reum in quilibet parte litis contra actorem excommunicatum excipere, non obstante, quòd hæc exceptio sit tantùm dilatoria, docet *Eng. n. 44.* modò excommunicatio intra 4. dies probari possit. De cætero excommunicatus quilibet ut reus in iudicio conveniri potest, ne ex delicto reportet commodum.

13. 7. Excommunicatis non toleratis prohibetur omnis communicatio spiritualis, civilis, & politica, seu quævis humana societas cum Fidelibus, ita ut non solum peccent excommunicati utentes consortio Fidelium, sed etiam ipsi Fideles graviter vel leviter pro qualitate materiæ delinquant, & Excommunicationem minorem incurrant, si contra necessitatem in spiritualibus, vel civilibus cum non toleratis communicent. Hæc autem communicatio exprimitur vulgari hoc versu:

Os, orare, vale, communio mensa negatur.

Per *Os* intelligitur omnis amica vel honorabilis salutatio, sive coram, per oscula, nutus, colloquia, amplexus, sive per literas & nuntium, juxta illud 2. Joan, 1. *Neque ei ave dixeritis*, ita ut juxta *Suar, Laym. c. 2. n. 16.* illicitum sit, etiam honoris causâ excommunicato assurgere, vel caput detegere, nisi fiat per modum re-salutationis, hanc enim dicunt esse licitam, cum sit quasi solutio debiti. Per *Orare* intelligitur omnis communicatio in orationibus, & officiiis publicis Ecclesiæ, in quibus non licet communicare cum excommunicato, orando vel canendo cum illo, aut audiendo Sacrum: si non toleratus se ingerat, volens v.g. cum aliis interesse Sacrificio Missæ, debet moneri, & si sponte recedere nolit, novam excommunicationem Papæ reservatam incurrit, juxta *Clement. 2. de sent. excomm.* debêtque per vim expelli, aut si non possit, debent Fideles exire, & Sacerdos Canone nondum incepto abrumpere Sacrum? etiamsi populus obindè in die festo Sacrum non audiret. *Vale* comprehendit omnis generis valedictiones. *Communio* prohibet omnem societatem per contractus (quos tamen non invalidat) per cohabitationem, simultaneum iter, vel laborem, communem mensam, aut lectum &c. intellige, si hæc non casu aut præterintentionem, sed ex societate, aut familiaritate fiant. Hic autem notandum venit, quòd, ut dixi *q. 3.* communicatio in civilibus plerumque tantum sit veniale, in spiritualibus mortale, nisi excuset parvitas materiæ: imò sunt casus, in quibus nullum est peccatum agere cum excommunicatis non toleratis. 1. Si agatur de eorum conversione. 2. Si

urgeat necessitas vel notabilis utilitas; sic licitè ab eo repeto debitum. 3. Excusat conjunctio, vel subjectio; ex hoc capite licitè uxor agit cum marito excommunicato, filius cum patre, Religiosus cum Prælato, sed non ut Prælatus seu Superior est. *Suar. Pyrrh. n. 122.* idèdque *La Croix n. 215.* cum aliis dicit, Religiosum peccare mortaliter, si aliquid agat animo obediendi suo Prælato non tolerato, quia hoc esset cum eo communicare in spiritualibus, & contra gravem Ecclesiæ prohibitionem in ipso agnoscere jurisdictionem, quam tamen sustulit excommunicatio, secus, si id faciat ex solâ urbanitate vel verecundiâ. Plura de hoc vide apud D. D. cit.

14. 8. Non toleratus privatur Ecclesiasticâ sepulturâ, ita ut neque in loco sacro aut benedicto, & ad sepulturam Fidelium destinato licitè sepeliri, vel à Clero solemniter ad sepulturam deduci, aut exequialia Sacra pro eo fieri possint, quia, cum quibus non licuit communicare in vitâ, cum iisdem nec post mortem communicare permissum est. *c. si Sacris 12. de sepult.* Sed quid, si familia potentis hæretici cum comminatione gravium malorum petat hæreticum sepeliri in loco sacro, an Parochus ad evitandum grave malum possit sepulturam concedere? R. Si tempus patitur, debet consuli ordinarius, si id fieri non possit, & sepultura non petatur in odium vel contemptum religionis Catholicæ, sed ad splendorem v. g. familiæ, vel quia proprium cœmeterium pro A catholicis non habetur, sepultura permitti potest, quia lex humana tunc cum tanto incommodò non obligat; *Engel l. 3. t. 31. n. 18.* quod maximè tenet in Germaniâ, ubi hæretici tolerantur, & non sciuntur esse formales

& cum toleratis communicare licet; ideoque Catholici funera acatholicorum licite comitantur. Imò in pluribus locis, ubi hæretici cum Catholicis simultaneum habent Religionis exercitium, sæpe eandem habent cum Catholicis Ecclesiam & cœmiterium. At poteritne Parochus metu gravis mali hæreticum sepelire more Catholico in cantu, stolâ, superpelliceo &c. ? R. Non posse, id enim esset externè profiteri hæreticum hunc fuisse mortuum in vera fide, esse dignum ritu Catholico. &c. nec obstat, quòd fortè sit hæreticus materialis, nam de hoc non constat, & acatholici habent eum pro ovis suâ; sicut ergo Parochus non posset pro tali legere Missam & habere exequias, ob manifestum scandalum apud fideles, sic nec sepelire ritu Catholico, foret enim hoc cum hæretico communicare indivinis.

QUÆR. Quinam amplius privandi sunt faciâ 15. sepulturâ ? R. 1. Omnes Judæi & gentiles, & infantes sine baptismo mortui; in dubio, an infans parentis Christiani sit baptizatus, vel an sit validè baptizatus, non est privandus sepulturâ sacrâ; item si in utero maneat, cum matre est sepeliendus, quia pars matris esse censetur *Engell, c.*

2. Sepulturâ Ecclesiasticâ privantur omnes in peccato mortali v. g. furto, adulterio, ebrietate notoriè mortui, vel occisi. At quia vix unquam satis constat, an non saltem internè pœnituerint, non facilè poterit aliquis ex quâcunque præsumptione privari sepulturâ, sed expectanda est sententia judicis, aut sequenda erit consuetudo Diœcesis, in quâ quis est. Si coram uno, vel altero dedit signa pœnitentiæ, sepeliri debet, sed

Q 5

sed

sed pœnitentia præviè publicanda est ad tollendum scandalum. Item privantur sepulturâ, qui seiplos occiderunt ex ira, vel desperatione, secus, si ex mentis alienatione; si de hoc non factis constet, ut si quis in cubiculo suspensus, vel in puteum præcipitatus reperitur, consulendus est Episcopus, si commodè potest; si non potest, posset sepultura sacra permitti saltem de nocte sine consuetis solemnitatibus, ut suadet *Engel. l. c.* tum ut tollatur offensa populi, tum ut consulatur famæ defuncti & propinquorum.

3. A sepultura sacra excluduntur manifesti concubinarij, raptores, usurarii, nisi ante mortem signum pœnitentiæ, tundendo v. g. pectus invocando nomen JESU, &c. dederint. De mortuis in duello dixi *Casu 35. num. 12.* in dubio, hujusmodi res semper deferendæ sunt ad Episcopum vel, ejus Vicarium, etiam si aliqua pœnitentiæ signa præcesserint, idque ad evitandas plurimas inconvenientias meritò præscribit *Agenda, Colon. edita Anno. 1720. pag. 156.*

4. Sepulturâ privatur, qui non est confessus in Anno, nec communicavit in paschate; hæc tamen pœna requirit sententiam judicis, *Palao tr. 21. p. 5. n. 14.*

5. Religiosus proprietarius cum pecunia sua in sterquilino est sepeliendus *c. super quodam de stat. monach.*

6. Denunciatus excommunicatus etsi maxima signa pœnitentiæ dederit, non ideo potest sepeliri in loco sacro, nisi præviè sit absolutus *c. à nobis 28. de sentent. excom.* attamen post mortem corpus absolvi potest & debet, ut

fruiatur sacrâ sepulturâ & suffragiis Ecclesiæ, absoluitur autem iisdem verbis & ritibus, quibus vivus; latens tamen est verberari sepulchrum aut sarcophagum, si nondum est sepultus.

C A S U S C X V .

De Excommunicationibus reservatis.

*C*ato ex variis causis timet se excommunicationi obnoxium. 1. Quia adhuc impubes percussit Clericum. 2. Sed non portantem habitum clericalem, excommunicatum, degradatum, conjugatum, Eremitam, Novitium, conversum. 3. Ex odio, levitate, ignorantia, ex causa defensionis. 4. Clericum ejusdem secum Ecclesiæ. 5. Clericum turpiter agentem cum sorore sua. 6. Aquâ, luto conspersit, frenum equi eripuit, in foveam impulit, vi vel fraude crumenam eripuit, chartas pictas ejus vestibus assuit. 7. Percussit volentem, vel saltem percussorem non impedivit. 8. 9. 10. Dubitat, an possit absolvi ab Episcopo, si percussio sit vel non sit enormis, si Papam nequeat adire vel percussio non sit publica, aut deducta ad forum externum. 11. An Superiores Regulares absolvere possint suos, & seculares. 12. Quid si Religiosus percusserit Religiosum alteri Prelato subditum vel Clericum secularem, velecontra. 13. Quid de excommunicatione ob hæresin. 14. Quid de legente, imprimente, retinente libros hæreticos. 15. Quid, si

Au-

Author habeatur pro Catholico, aut legatur sola Epistola, vel Concio haeretica, 16. Quid si liber ex professo non tractet de religione, contineat tamen aliquas haereses. 17. An haec excommunicata uti & ipsa Bulla Coena recepta sit in Germania. 18. Quid si quis ex causa, vel affectatâ ignorantia ignoret librum esse haeticum. 19. Aut legatur parum, vel solum praemium, aut alius prelegat. 20. Aut librum exiguo tempore retineat vel alteri vendat. 21. Quid circa libros prima & secunda classis. 22. An Episcopi ab haereticis possint absolvere, & dare licentiam legendi libros haeticos. 23. Quid si Papa adiri non possit, possit autem scribi Romam. 24. Quid hic possint Praelati Regulares circa suos, & saeculares. 25. A quo libri prohibiti expurgari debeant? 26. Quid circa reservata per Bullam Coena?

Quemadmodum variae sunt causae, ob quas incurritur excommunicatio, ita & variae sunt excommunicationes, aliae enim sunt reservatae, aliae non reservatae, reservatae dicuntur, quarum absolutionem Superior (nempe Papa, Episcopus vel Praelatus Excommunicationem ferens) sibi reservavit: unde ab his nemo potest absolvere, nisi ipsemet ille Praelatus, aut illius Superior, vel qui commissionem absolvendi ab eisdem accepit. Non reservatae e contra sunt, quarum absolutionem sibi Superior non retinuit, unde ab his quilibet Confessarius approbatus absolvere potest, ut dicam infra *Cas. 116. n. 15. & seq.* inter reservatas verò sunt aliae reservatae Episcopis, aliae S. Pontifici, de plerisque egi sparsim suis locis: de Religioso dimittente habitum & de Clausura Monasterii, *Casu 64. num. 4. & 16.* De simonia *Casu 66. num. 35.* De poenis duellantium *Cas. 35. num.*

num. 11. De reservatis Ordinario & in specie Archi-Episcopo Colonienſi; Item de reservatis Papæ Casu 99. à num. 12. Pauca hic sunt addenda. De percussione Clericorum. De hæresi, lectione, retentione, impressione &c. librorum hæreticorum. De reservatis per Bullam Cænæ, & horum absolutione.

QUÆR. I. Quid in specie circa percussionem I. Clericorum.

R. C. si quis suadente 27. caus. 17. q. 4. ex Concilio Lateranen. referuntur hæc formalia: Si quis suadente diabolo in Clericum vel Monachum manus violentas injecerit, anathematis vinculo subjaceat, & nullus Episcoporum præsumat ipsum absolvere, nisi mortis urgente periculo, donec Apostolico conspectui præsentetur, & ejus mandatum suscipiat.

Dicitur 1. Si quis, per quam voculam intelliguntur omnes baptizati cujuscunque sexûs & conditionis, etiam impuberes peccati mortalis capaces, viri & scæminæ, Ecclesiastici & Laici, etiam ipse percussus, si nempe Clericus ex iracundia, desperatione, aut tædio seipsum graviter percutiat, mutilet, aliamve injuriam graviter Charitati sibi debitæ adversantem sibi inferat; quia verum est, eum manus violentas injecisse in Clericum cum injuria status Clericalis.

Dicitur 2. Si quis Clericum vel Monachum, 2. nomine Clerici venit omnis primâ tonsurâ initiatus, dummodo alicui Ecclesiæ deserviat, & habitum Clericalem gestet, quamvis sit excommunicatus, suspensus, verbaliter, & non realiter degradatus, aut etiam sit conjugatus cum unica virgine. c. unico de Cler. conjug. in 6. Nomine Monachi intelliguntur omnes Religiosi utriusque sexûs etiam conversi & Novitii, imò etiam Tertiarij

rii & Eremitæ, si sub certâ Regulâ & Superiore vivant; quia favores sunt ampliandi. *Suar. Avil.* & Theologi communiter.

3. Dicitur 3. *Suadente diabolo*, hoc est, injustè & illicitè, unde excusantur.

1. Qui non ex odio & malitiâ Clericum percutiunt, sed ex joco, levitate, ignorantia, aut ex justa causa v. g. ad se & sua defendenda, servato tamen moderamine inculpatæ tutelæ.

2. Qui id faciunt correctionis causâ, etiam si aliqua ira accedat, dummodo non excedatur in modo, sic Prælatus & Præceptor Ecclesiasticus in majoribus constitutus potest castigare Clericum peccantem etiam in majoribus constitutum. Prælatus potest id per se vel Clericum aut Monachum, non autem per Laicum sæcularem, *c. Universitatis 24. de sent. excomm.* nisi aliter corrigi, capi, vel incarcerari non possit, aut consuetudo habeat, ut id fiat per Laicum, *c. ut fama 35. V. Laici eodem*; quod probabiliter etiam extenditur ad patrem; quamvis *Malin. Laym. c. 5. n. 9.* probabilius teneant oppositum, eò quòd jura tantùm permittant patri castigare filium in minoribus constitutum.

4. 3. Socius percutiens socium ejusdem Ecclesiæ, cui ambo deterviunt tanquam acolythi, ostiarii &c. non incurrit excommunicationem, quia ob assiduam conversationem facilè fit, ut se invicem percutiant. *cap. ex tenore 10. de sent. excomm. Gl. lin. ibidem Abbas Pirrh. lib. 5. n. 68.* quod tamen alii sic intelligunt, ut socius percutiens socium, excommunicationem quidem incurrat, sed probatione non sit necessariò metuendus ad sedem Apostolicam, sed absolvi possit à suo Prælato Regulari, vel Clericus sæcularis à suo Episcopo.

4. Ab Excommunicatione excusatur, qui percutit Clericum turpiter agentem: vel etiam solum turpia oscula, tactus vel amplexus tractantem, cum matre, filiâ, sorore, vel uxore percipientis, modò percussio fiat in continenti, & non ex intervallo, tunc enim, quamvis percutiens peccet, percussio tamen non censetur esse facta suadente diabolo sed ex vehementi passione ob justum dolorem. *Suar. Pyrrh. num. 70. idque Schmaltzgr. l. 5. decret. l. 39. num 239. dicit esse verum, etiam si quis studio expectet turpiter agentem, ut percutiat, dummodo absit dolus, & num. 232. id meritò extendit ad omnem percussionem factam ex passione animo non plenè advertente, ut, si Clericus in lusu percutiat socium, quia pœnalia strictè accipienda sunt.*

Dicitur 5. *Violentas manus injecerit*, per quas particulas primò intelligitur omne opus externum, graviter injuriosum, aut quamvis secundum se sit quidem leve, attamen notabiliter contra Reverentiam Statui Clericali vel Religioso debitam, ut lapillis, aquâ, luto &c. conspergere, violenter arripere frænnum equi, cui Clericus, vel Monachus infidet, persequi Clericum fugientem, ita ut in foveam vel fluvium incidat; eum detinere in custodiâ, ense, fuste vel aliter percutere, vulnerare, occidere etiam veneno, baculum, pileum, vestem &c. ei per vim eripere; secus est, si quis sine vi occultè crumenam abscindat, vestes in lecto jacentis auferat. *Laym. l. c. Eng. à n. 135. vestibus Clerici clam chartas pictas vel aliquid probrosi assuat, ut à populo rideatur &c. Aliud est, si per vim aliquam vel contumeliam realem id fiat, aliàs non potest venire sub violentâ injectione manuum.*

2. Ex-

7. 2. Excommunicationem incurrit, qui Clericum etiam volentem graviter percutit. Ratio est, quia hæc pœna est statuta non tam in favorem privati Clerici, quàm in favorem totius Ordinis Clericalis, cui favori privatus renuntiare non potest: propter eandem causam etiam excommunicationem incurrit Clericus seipsum ex irâ vel tædio vitæ graviter percutiens aut vulnerans, ut supra dixi n. 1. *Molin. Suar. d. 22. §. 1. num. 29. de Cens.*

3. Eandem incurrunt mandantes, consulentes, cooperantes, percussorem suo nomine factam ratihabentes, non impediens, si ex iustitiâ vel officio erant impedire obligati, ut Reges, Judices, Tutores, Patres, heri &c: Colligitur ex c. *quanta 47. de sentent. excomm. DD. cit.* An verò, si mandans (idem est de dante Consilium) mandatum revocaverit, sed revocatio mandatariorum ante effectum patratorum non innovaverit, & effectus scilicet percussio ex tali mandato adhuc secuta fuerit, an inquam talis mandans adhuc incurrat excommunicationem, controvertitur inter A. A. *Innocent. III. Hurtat. & Krimmer* dicunt non incurrere, quia non est in actuali contumaciâ, dum Censuram incurrere debet. Censura autem non incurritur sine actuali contumaciâ. Verùm *Bosco. Dicast. à Dript. Delbene* & alii multi apud *La Croix l. 7. n. 54. 61. & 303.* docent talem adhuc incurrere excommunicationem, etiamsi ob revocationem sui mandati & dolorem de illo, tunc fortè esset in statu gratiæ, quia ajunt sufficere, quod commissâ sit culpa, et vi cujus sequitur talis effectus, & ratione cuius mandans est vera causa moralis percussoris. Ad rationem de contumaciâ respondent, ad incurrendam

dam excommunicationem hinc sufficere inobedientiam & contumaciam illam, quæ continetur in ipso opere mandati, quod jus prohibet sub excommunicatione latæ sententiæ, si percussio sequatur. Aliud tamen esset, si revocatio mandatariorum innotuisset, vel mandans ante executionem mortuus esset. Quandonam autem percussio sit publica, & percussus ideo vitandus, dixi *cas. preced. à num. 3.*

QUÆR. II. Quis à percussione Clerici possit absolvere? 8.

8. Quamvis hæc excommunicatio sit Papæ reservata, ideòque ipse solus, vel ejus Legatus ab eâ regulariter absolvere possit, attamen in seq. Casibus etiam potest Episcopus.

1. Quando percussio non est enormis, *cap. pervenit 17. de sent. excom.* percussio autem enormis dicitur, quæ notabile vulnus, vel notabilem corporis maculam affert, aut quâ multi capilli extrahuntur, copiosus, & immodicus sanguis effunditur, vel percutitur persona in dignitate constituta, etiam tantum alapa, velut Episcopus, Abbas &c. percussio verò non censetur enormis, si fiat pugno, palmâ, lapide non relincente vestigiis, quamvis aliquæ guttæ sanguinis è naribus effluant. *Mol. Dian. p. 9. l. 4. resol. 19.*

2. Ab Episcopo absolvi possunt omnes habentes justum impedimentum, quominus ad Papam vel ejus Legatum accedere possint, *Pyrrh. n. 82.* Item, qui non sunt sui juris, ut filii-familias, servi, Moniales &c. *c. mulieres 6. de sent. excom.* & quidem si impedimentum accedendi Papam sit perpetuum, simpliciter absolvunt.

R

vun-

R. D. Janjen Theol. Moral. Tom. IV.

vuntur ab Episcopo, præstitâ cautione de parendo mandatis Ecclesiæ, & satisfaciendo parti læsæ; & quidem parti læsæ debet satisfieri actu, vel si pro tunc non possit, debet saltem præstari cautio fide iussoria vel pignoratitia: Si verò impedimentum sit temporale, debet insuper ab omnibus, exceptis pueris, iuramentum exigere, quod absolutus, quamprimum potuerit, se velit sistere Sedi Apostolicæ, ut ejus mandatum de satisfaciendo Ecclesiæ suscipiat; quod si neglexerit cessante impedimento se præsentare, vel parti læsæ satisfacere, in censuram reincident ipso jure, c. 11. 13. 58. de sent. excom.

10. 3. Possunt absolvere Episcopi, quando percussio est occulta, nec ad forum externum deducta, ad quod censetur deduci, si coram legitimo Superiore denuntietur, & citetur percussor *Regin. Pyrrh. n. 40.* quandoque autem percussio sit publica & percussus ideo vitandus, dicitur *cas. preced. à n. 3.*

11. 4. Prælati exempti, & participantes cum Mendicantibus in hac parte ferè eandem habent potestatem cum Episcopo, ità ut suos Religiosos (idem est de Monialibus) se invicem percussiones absolvere possint, si percussio non sit enormis, solent tamen Superiores Ordinum in Germaniâ, aliisque partibus multùm Româ distantibus, impetrare privilegio specialia suos etiam ab enormi percussione absolvendi, *Castropalao Eng. n. 149.* imò Religiosos participantes cum Mendicantibus de facto habere privilegium absolvendi ab omnibus Casibus, & Censuris extra Bullam Cœnæ reservatis, per consequens etiam à simoniâ, & percussione Clerici, non tantùm respectu suorum Religiosorum, sed etiam

am respectu Sæcularium, præstitâ tamen præviè satisfactione parti læsæ, docet *Spor. in Theolog. Sacram. p. 3. c. 6. à n. 740. Schmalzgr. n. 256. Bordonus de privil. cler. c. 21. à num. 327. & alii citandi casu seq. num. 18. & Ordinem Præmonstratensem communicare cum Mendicantibus, dixi cas. 71. n. 5.*

5. Si Religiosus percusserit Religiosum alteri 12. Prælato subditum, debet absolvi à suo Prælato, consentiente Prælato percussi, & utriusque consensu satisfactio imponi. *c. cum illorum 32. de sent. excomm.* Econtra si Religiosus percutiat Clericum sæcularem, debet absolvi ab Episcopo, cum consensu tamen Abbatis, si hic sit exemptus; quòd si Prælatus consentire nolit, præsumitur consensus Ordinis, in illo saltem casu, quo ipse Prælatus non habet potestatem absolvendi. *Cabassutius in Jure Can. l. 5. c. 1. num. 9.* Reliqua, quæ ad absolutionem à Censurâ faciunt, dabo *cas. seq.*

QUÆR. III. Quid circa Excommunicationem 13. propter hæresin?

1. Prima Excommunicatio Bullæ Cœnæ est in hæreticos, eorûmque fautores, defensores & receptores, ut autem hæc Excommunicatio incurratur, requiritur 1. ut hæresis non sit purè materialis, sed formalis cum pertinaciâ, ut explicavi *cas. 14. à n. 13.*

2. Ut exteriùs manifestetur, nam cogitationes purè internas non punit Ecclesia, & quidem actio manifestativa debet esse mortaliter mala, & fieri animo asserendi, vel profitendi hæresin; quapropter excommunicatus non est, qui ex bono motivo ad habendum consilium vel instructionem, hæresin internam aperit: qui

R 2

ideo

ideo non genua flectit, caput non denudat, quia internè neget Christum esse in Eucharistia præsentem, si hoc faciat in istiusmodi circumstantiis, vi quarum à videntibus iudicatur esse hæreticus, censetur externè profiteri hæresin, ideòque incurrit dictam Excommunicationem; secus, si alteri justæ excusationi, v. g. distractioni adscribi possit. *Azor l. 8. c. 10. q. ult. Sanch. l. 2. Mrral. c. 8. n. 7. § 17. Idem Sanch. c. 10. n. 9.* dicit, receptatores, auxiliares, defensores Excommunicationem tunc tantum incurtere, quando hæreticus ob præstitum sibi auxilium vel favorem reverà manus iudicis effugit, aut hæresin latius spargit, ejusmodi enim leges pœnales intelligendæ sunt *secuto effectu.*

14. QUÆR. IV. Quid circa Libros hæreticos?
R. Excommunicatio in hæreticos etiam extenditur ad eos, qui sine Authoritate Apostolicâ eorum libros hæresin continentes, vel de Religione tractantes scienter legunt, etsi legant ex intentione refutandi. & sine periculo perverbis, qui eos retinent, quomodolibet defendunt, imprimunt, hoc est, proximè concurrunt ad impressionem, ponendo typum, humectando chartam, subministrando sumptus &c. Ad hanc autem Excommunicationem incurrendam requiruntur 4. conditiones.

15. I. Debet Liber esse scriptus ab Hæretico, et si non sit impressus, quare non incurritur Excommunicatio, si legatur Liber scriptus à Catholico, vel ab eo, qui publicè habetur pro Catholico, quamvis textus scriptoris hæretici verbum habeat insertos, aut ipse liber etiam hæresin contineat, vel legatur animo dilcendi

hæresin, etsi tunc peccetur mortaliter. *Nav. Sanchez. c. 10. num. 23. Spor. t. 2. c. 3. n. 3.* Ubi id extendunt ad legentem Epistolam in causa Religionis scriptam ab hæretico, vel Concionem separatim editam, quia hæc propriè & usitatè non veniunt nomine libri, verba autem legis pœnalis strictè interpretanda sunt; sed probabiliùs est, quòd legens ejusmodi Concionem vel Epistolam etiam separatim editam excommunicationem incurrat. Ratio est, quòd hæc videatur esse intentio legis prohibentis, nam si ejusmodi Epistola aut Concio esset inserta libro hæretico, tunc unam vel alteram paginam legens juxta omnes excommunicationem incurrit, & Ecclesia prohibens librum hæreticum videtur prohibere omne scriptum aptum constituere librum, & hic ponitur liber velut species principalis pro genere, & ejusmodi scriptum separatum verè ad libros reducitur; accedit, quòd sic libri hæretici dissolvi & per sphos separatos ex toto legi & lex tam salutaris facilè eludi posset. *Pig. conf. 197.*

2. *Requiritur, ut liber vel hæresin contineat, 16. vel ex professo de Religione tractet*, videlicet explicando Scripturam, vel Casus Conscientiæ de Sacramentis, Statu Clericorum & Monachorum, de Dei & Sanctorum cultu & similibus disputando. Unde deducitur 1. Hac prohibitione non comprehendi libros infidelium, videlicet: Turcarum, Judæorum & quorumlibet non baptizatorum, quia non sunt libri hæretici. 2. Non comprehendi libros hæreticorum historicos, poëticos, medicos & similes de Religione ex professo non tractantes, nec hæresin continentés; si tamen vel unam hæresin etiam obiter contineant, totus liber est prohibitus, usque dum per inqui-

si-

fitores fuerit purgatus, quia tenor Bullæ prohibet omnes libros hæreticorum disjunctivè, si vel de Religione tractent, vel hæresin contineant, ergo ad incurrendam excommunicationem sufficit unam partem verificari. *Laym. l. 2. t. 1. c. 15. num. 4. Pyrrh. l. 5. t. 7. num. 20. Engel ibidem num. 9.* dicunt in partibus nostris Septentrionalibus, ubi non habentur inquisitores Fidei, Bullam non esse in tanto rigore receptam, sed libros hæreticorum Historicos, Mathematicos & similes de Religione ex professo non tractantes, etsi hic & nunc hæresin aut calumnias in Clerum vel Ecclesiam insertas habeant, ut Geographia Mûnsteri opera Erasmi Roterodami, exceptis quibusdam ejus colloquiis, sine expurgatione legi posse, nisi sub schemate historico vel simili, præcipuum eorum institutum esset, Ecclesiam convellere, Statum Ecclesiasticum calumniari, veluti Sleidanus, Aventinus, aliqua opera Mûnsteri & hi utique sub excommunicatione manent prohibiti.

17. In multis Germaniæ Provinciis ipsam Bullam Cænæ non esse usu receptam, ideoque nec obligare testatur *Becanus 2. 2. c. 15. q. 2. num. 6. March. in tribun. tom. 2. tr. 4. q. 8.* Ratio esse potest primò, quòd Bulla Cænæ in multis locis Germaniæ non sit publicata, debere autem Bullas, præsertim circa Censuras, ut obligent, per Ordinarios publicari in partibus, patet ex *c. cum infirmitas 13. de pœnit. & remiss. 2.* Legi Pontificiæ obediendum quidem est, attamen contra eam etiam admitti causas, vel consuetudines rationabiles, constat ex toto titulo de consuetudine, & quamvis sit irrationabile, ut crimina in Bulla Cænæ damnata licitè & impunè committantur, tamen non est irrationabile, ut in locis longè

Româ dissitis ista crimina ob difficilem accessum ad Papam non sint reservata, ideoque quoad hoc in his partibus, potest esse consuetudo rationabilis, quamdiu Papa non contradicit. *V. Engel l. 1. decret. de consuet. § l. 5. tit. 39. à nu. 122.*

3. Requiritur, ut ejusmodi libri legantur, retineantur, imprimantur, & defendantur *scienter*, nam ignorans librum esse hæreticum, etiam crassâ aut quodammodo affectatâ ignorantia, modo non sit cum ingenti temeritate conjuncta, ut si esset fama publica de prohibitione libri, & tamen quis credere aut inquirere nollet, excommunicationem non incurrit. *Tamb. Pyrrh. Krimer l. 5. num. 728. Vide quæ dixi Casu CXIII. num. 9.*

4. Legi debet materia notabilis & sufficiens ad mortale, & quamvis *Sanct. Rodrig.* aliique dicant non sufficere integram paginam majoris voluminis, attendendam tamen puto materiam, nam si liber frequentes contineat hæreses, etiam aliquot lineas legere erit mortale, ut habet communior cum *March. & Sporer num. 28.* quia tunc est majus periculum perversionis; si tamen non ita frequentes habeat hæreses, aut legatur materia indifferens, locum habet sententia *Sanchez.* De cætero non tantum prohibetur ipse liber, sed & præmium aut Epistola ad lectorem, si in sufficiente quantitate legantur, idque tenet, sive per te legas, sive per alium tibi prælegi facias, quia tunc lectio fit nomine tuo. Aliud est, si te non inducente alius legat, & tu nudè auscultes. *La Croix cum multis hic num. 342.* Deinde sicut in legente requiritur materia notabilis, sic & in retinente tempus notabile, non enim statim peccat mor-

taliter, qui per unum alterumve diem detinet cum animo tradendi inquisitoribus, sed si tamdiu, ut moraliter censeatur non habere animum tradendi; nec refert, sive per se, sive per alium detineat, Dixi: animo tradendi inquisitoribus, uti præcepit Julius III. & Pius IV. ubi tamen non vigeat inquisitio, satis est, si comburatur, imò si quis habeat libros hæreticos ex hæreditate, *Florent. de Cocq. in princip. Theol. l. 4. c. 4. S. 3.* dicit eos posse vendi Bibliopolæ hæretico, vel mutare erga libros Catholicos ad evitandum grave damnum; item dicit *Less. in auct. cas. 21.*

21. QUÆR. V. Quid circa indicem librorum prohibitorum.

R. Ut Fideles scirent, quos libros vitare debeant, Ecclesia confici jussit indicem librorum prohibitorum, eumque divisit in duas partes, in prima ponuntur omnes libri hæreticorum, qui vel hæresin continent, vel tractant de Religione, hi omnes prohibentur sub excommunicatione in Bullâ Cœnæ reservatâ, huc reducuntur omnes libri hæresiarum, quamvis nec de Religione agant, nec hæresin contineant, at tamen tunc non prohibentur sub excommunicatione reservatâ. Ad secundam classem reducuntur, & prohibentur sub excommunicatione non reservatâ omnes libri Astrologiæ judiciaræ, seu divinationes de futuris contingentibus, libri tractantes ex professo obscœna, magica &c. Item regulâ quartâ indicis, etiam prohibentur legi S. Biblia vulgari idiomate, sinè Episcopi vel inquisitoris licentia; sed prohibitionem secundæ classis in Germania non esse receptam testatur *Laym. supra num. 8.* quia à majori parte non observatur, & non est, qui observantiam urgeat.

QUÆR.

QUÆR. VI. Quis possit absolvere ab hæ- 22.
resi, & dare licentiam legendi libros hæreti-
cos?

R. 1. In his partibus ab hæresi aliisque casibus
sive in, sive extra Bullam Cœnæ S. Pontifici refer-
vatis absolvere, & licentiam libros hæreticos le-
gendi, retinendi, & prohibitos corrigendi &c.
dare possunt Episcopi & Nuntii Apostolici, &
quamvis hæc potestas Episcopis à Trid. concessa
loquatur tantum de delictis occultis, ad forum
contentiosum non deductis, & insuper hæc facul-
tas probabilius videatur revocata per Bullam Cœ-
næ, uti nunc docet communis cum *Suar Garcias*
Barbosa Leuren. l. 5. q. 200. testanturque sic de-
clarasse Gregorium XIII. & Clem. VIII., tamen
in Germania, ubi est multitudo hæreticorum, &
difficilis ad Papam accessus, casus Papales proba-
biliter fiunt Episcopales, ita ut Episcopi ab hæresi
occultâ & publicâ pro foro in- & externo quâ dele-
gati Sedis Apostolicæ, abjuratâ prius hæresi, &
injunctâ pœnitentiâ, per se, & delegatos suos ab-
solvere possint. *Nav. Sylv. Covarr. Felin. Laym.*
Pyrrh. l. 5. tit. 7. num. 42. Schmaltzgr. ibidem
num. 372. quod si præsens sit Legatus Apostolicus,
probabiliter hic adeundus erit, quamvis & tunc
adiri posse Episcopum probabiliter censet *Laym. l.*
1. t. 5. p. 2. c. 6. num. 6. Hoc certum est,
Episcopos non posse absolvere hæresiarchas,
seu novæ hæresis authores, neque relapsos in
hæresin, nequidem in foro conscientiæ. *Pyrrh.*
loc. cit.

2. Si Papa vel ejus Legatus adiri non pos- 23.
sit personaliter, possit autem scribi Romam pro
absolutione saltem per Confessarium vel alium,

R 5

non

non posse tunc absolvere Episcopum, docet Bonnac. & La Croix l. 7. num. 143. ubi testatur sic habere praxin, sed oppositum probabilius docent Sanch. Palao, Dicast. Schmaltzgr. Reiffenst. n. 393. Ratio est, quòd jura solùm exigant, ut reus personaliter adeat Papam, ergo si hoc non possit, ad aliud à jure non impositum minimè tenetur, & cùm ferè semper sit occasio scribendi Romam, saltem per Confessarium vel Parochum, casus Papales vix unquam fierent Episcopales, quod est contra communem.

24. 3. Certum est, Prælatos regulares non posse absolvere sæculares ab hæresi etiam occultâ, quia Alexand. VII. damnavit hanc 4. propositionem: *Prælati regulares possunt in foro conscientie absolvere quoscunque sæculares ab hæresi occultâ & ab excommunicatione propter eam incurâ.* An verò possint absolvere suos, vel iis facultatem dare libros hæreticos legendi, est difficile definire, eò quòd privilegia, si quæ hac in parte habuerint, per Gregorium XV. sint revocata, quam revocationem innovavit Urban. VIII. 2. Aprilis 1631. La Croix à num. 389. adducit multa pro & contra, & nihil audet definire, quamvis testetur multos & viros doctos & sapientes à suis Provincialibus, & Generalibus variorum Ordinum ejusmodi licentiam sine scrupulo petere & impetrare; dicendum igitur videtur cum Schmaltzgr. & multis, quos ipse citat & sequitur num. 208. quod Superiores Regularium; vi privilegiorum antiquorum, suos non possint ab hæresi absolvere, aut suis dare licentiam legendi aut retinendi libros hæreticos, sed solent Ordines Religiosi post supradictas revocationes Romæ petere & impetrare, saltem ad tempus, nova

nova privilegia absolvendi suos, & dandi suis licentiam legendi libros prohibitos, ut testatur *Engel supra n. 12. & Henno de pœnit. d. 9. q. 1.* dicit Regulares in Belgio suos apostatas per seipso abolvere etiam ab hæresi externâ; eamque praxin etiam in Germaniâ vigere dixi sup.

4. Expurgatio librorum prohibitorum secundæ classis (nam Libri hæretici primæ classis expurgari non permittuntur) in Germaniâ, ubi index quodam secundam classem in tali rigore non est receptus, fieri potest per quemlibet hominem doctum, quamvis utique melius foret, si fieret Authoritate Episcopi vel Superioris. *Laym. l. c.*

QUÆR. VII. Quid circa reservata per Bullam 26. Cœnæ?

R. 1. Cum de hac Bullâ frequentior per decursum facta fuerit mentio, præsertim *cas. 99. q. 5.* sintque Censuræ in illa contentæ inter reservatas ferè celeberrimæ, Casus per illam reservatos hic breviter subjungere non abs re esse fuit visum. Dicitur autem Bulla Cœnæ, quia singulis annis feriâ quintâ Cœnæ Domini publicari solet & renovari. Ejus exemplar tum in Ritualibus Diœcesanis, tum etiam in Bullario Romano, atque aliis Libris & Authoribus præsertim apud *La Croix l. 6. p. 2. n. 2054.* reperitur, estque Bulla satis longa. Casus verò & Excommunicationes in illâ reservatæ sunt sequentes:

1mo Excommunicantur hæretici, apostatæ à fide, receptores, fautores & defensores hæreticorum, legentes eorum libros de Religione tractantes, imprimentes, defendentes, & schismatici. De hac excommunicatione & quis ab ea absolvere possit, jam satis dictum est *sup. q. 3. & seq.*

2^{dò}

2dò Appellantes à sententiis & mandatis summi Pontificis ad futurum Concilium generale, si appellet Universitas, Capitulum vel Collegium, sunt ipso facto interdicta.

3tò Piratæ, seu latrunculi maritimi discurrentes per mare pontificium, eorùmque fautores &c.

4tò Rapiantes bona naufragantium Christianorum ubivis terrarum, sub quocunque prætextu, etiam quod in littore inventa forent.

5tò Imponentes nova pelagia, gabellas & tributa, præter habentes authoritatem ad hoc, ut sunt Imperatores, Reges & Principes absoluti Domini in terris suis.

6tò Falsificantes Litteras Apostolicas.

7mò Deferentes arma, & alia usui Bellico idonea (quibus fideles sint impugnandi) ad Saracenos, Turcas, & alios Christiani nominis hostes, vel etiam Hæreticos expressè & nominatim à Sede Apostolica declaratos.

8vò Impedientes eos, qui victualia, aut alia necessaria Romam vehunt.

9nò Afficientes injuriis eos, qui accedunt ad Sedem Apostolicam, in Curiâ morantes, & inde redeunt.

10mò Vexantes sive injuriosè tractantes Romipetas, id est, eos, qui devotionis causa Romam petunttes.

11mò Hostiles aggressores Cardinalium, Patriarcharum, Archi- & Episcoporum, S. Sedis Legatorum & Nuntiorum, aliorùmque Ecclesie Prælatorum; & eorum fautores.

12mò Qui vexant & molestant pro causis suis Romanam Curiam accedentes, vel etiam horum Agentes, Advocatos, Procuratores &c.

13to Appellantes à gravamine, vel futurâ executione litterarum Apostolicarum ad Laicam potestatem.

14to Officiales & alii, qui causas Ecclesiasticas avocant à iudicibus Ecclesiasticis, aut eos has decidere impediunt.

15to Iudices sæculares, qui personas Ecclesiasticas ad sua tribunalia trahunt.

16to Impedientes sive indirectè sive directè Prælatos Ecclesiasticos, ne jurisdictione suâ Ecclesiasticâ juxta præscriptum Canonum & Tridentini utantur. Item iudices, qui sic impediens, & ad se recurrentibus deferunt.

17mo Usurpatores jurisdictionis, fructuum, & reddituum Ecclesiarum, eòsque sequestrantes.

18vo Imponentes decimas vel alia onera personis & bonis Ecclesiasticis, horùmque fautores.

19no Iudices sæculares, eorùmque adjutores & executores, in causis criminalibus seu capitalibus Clericorum sese interponentes.

20mo Denique invadentes, occupantes, destruentes & detinentes bona & terras Ecclesiæ Romanæ, & supremam jurisdictionem in illis usurpantes. Circa has Censuras.

R. 2. Notanda esse sequentia:

1. Quod sint specialissimè reservatæ; idèdque nullus quantumcunque privilegiatus sive Episcopus, sive regularis, nisi speciali privilegio munitus, ab illis absolvere possit, solo mortis articulo excepto, ut constat *ex supra dictis*.

2. Quòd nulla contra hanc Bullam valeat consuetudo vel prætextus, idque eò magis, cum annuatim publicetur, & quasi de novo feratur. Quamvis tamen sint nonnulli, qui dicant hanc Bullam in multis Germaniæ Provinciis, ob defectum

atum

ctum promulgationis in illis factæ, non esse usæ receptam, ideòque nec obligare. Vide dicta hic supra n. 17.

3. Quod absque legitima autoritate vel potestate à Censuris hujus Bullæ absolvens ipso facto incurrat excommunicationem; nam Pontifex circa finem citatæ Bullæ Cœnæ addit: *Quod si forte aliqui contra tenorem presentium, talibus excommunicatione vel anathemate laqueatis, vel eorum alicui, absolutionis beneficium impendere de facto presumpserint, eos excommunicationis sententia innodamus.* Circa quæ verba rectè notat Navarr. apud Reiffenst. hic dist. 2. n. 57. & alii, quod hæc excommunicatio, ejusque absolutio non sit reservata Papæ; cum talis reservatio ex littera non pateat. Deinde quod hanc excommunicationem non incurrat, ille Confessarius, qui oblivione, incogitantia, vel ignorantia non affectatâ absolvit: quia dicta Excommunicatio fertur solum in eos, qui absolutionis beneficium impendere de facto (de jure enim talis absolutio non tenet ob defectum jurisdictionis, cum obstet reservatio) presumpserint, hoc est scienter ac deliberatè, non obstante isthac Constitutione attentaverint. Vide dicta cas. 113.

num. 9.

CASUS CXVI.

De Suspensione, Interdicto & Absolutione à Censuris.

DArius Clericus interrogatur. 1. Quid sit suspensio, depositio, degradatio. 2. Quotuplex. 3. Quid si suspensus ministret in officio, vel beneficii fructus percipiat. 4. An suspensus in unâ Diœcesi sit suspensus in aliâ. 5. Ex quibus causis incurratur suspensio; an Religiosi ab eâ absolvere possint. 6. Quid sit interdictum. 7. Locale, personale, mixtum. 8. 9. 10. 11. Quæ officia divina tempore interdicti prohibita. 12. Quæ Sacramenta. 13. Qualiter sepultura Ecclesiastica. 14. Quæ pœna violantium interdictum. 15. Quis à censuris absolvere possit; an ligati ab inferiore Pralato possint extra visitationem vel appellationem solvi à Superiore. 16. Quid de articulo mortis, & an tunc absoluti adhuc teneantur se sistere Superiori. 17. Quis absolvat à censuris non reservatis. 18. Quid circa reservatas possint Regulares. 19. Quid tempore jubilei. 20. Quid circa casus Bullæ Cœne possint Episcopi & Regulares. 21. Quis ritus absolvendi a censuris? Pro Resolutione.

QUÆR. I. Quid, & quotuplex sit suspensio, I. & ejus effectus?

R. 1. imò. Suspensio est Censura prohibens Clerico functiones Ecclesiasticas: ut tamen propriè sit Censura, debet esse medicinalis, hoc est, debet tantùm ferri ad tempus per modum

mo.

monitionis, ut desistat à contumacia. Item debet regulariter, sicut & aliæ Censuræ, ferri in scripto; si fiat verbaliter, aut feratur purè ad puniendum delictum præteritum, vel feratur in perpetuum, non est propriè Centura, seu poena medicinalis, sed vindicativa, ideòque in ea exercens functiones Ordinis non incurrit irregularitatem, & ejusmodi privatio officii vel beneficii in perpetuum, si fiat verbaliter, est depositio; si fiat realiter, est propriè degradatio, privatque privilegio fori & Canonis, & subdit Clericum judici sæculari, non tamen absolvit à votis aut lectione Horarum Canonicarum, etsi inde nihil percipiat, id enim suâ culpâ contingit.

2. 2. Suspendio alia est totalis, quâ quis suspenditur ab officio, & beneficio, hoc est, ab omni exercitio Ordinis, jurisdictionis, officii &c. & perceptione fructuum; alia est partialis, quâ quis suspenditur à solo officio, vel solo beneficio, aut ab uno vel altero actu, à perceptione aliquorum fructuum &c. Suspendus ab officio non est suspendus à beneficio; item suspendus ab una functione, v. g. ab auditione Confessionum, non est suspendus ab alia, v. g. à Celebratione Missæ. Similiter suspendus ab Ordine non est suspendus à jurisdictione, & econtra suspendus à jurisdictione potest ea facere, quæ merè sunt Ordinis, ut celebrare, absolvere, in Altari ministrare, quia suspendio ut poena est strictè interpretationis. *c. odia de Reg. juris in 6.* Suspendus tamen simpliciter ab officio centesimè suspendus tam ab Ordine, quàm jurisdictione, quia officium complectitur utrumque. *Suarez de cens. d. 26. sect. 3. nn. 4.* Denique simpliciter

& indefinitè suspensus intelligitur suspensus ab officio, & beneficio, nisi aliundè colligatur aliqua limitatio, quia propositio indefinita æquivaleret universali. *Laym. hic n. 7.*

3. Suspensus ab officio, si se eidem ingesserit, 3. irregularitatem incurrit, dico: *Si se ingesserit*, nam sicut dixi *cas. 114. n. 7.* quòd excommunicatus toleratus licitè possit administrare Sacramenta, si Fideles ex rationabili causa ab eo peccant, sic & suspensus ad rationabilem aliorum instantiam licitè potest exercere actus Ordinis & jurisdictionis; per consequens, nec irregularitatem incurret, at verò suspensus à beneficio, si eidem se ingerat & fructus percipiat, non quidem efficitur irregularis, perdit tamen beneficium ipso jure. *c. cupientes 16. de elect. in 6.* Solet proinde suspenso dari œconomus, qui redditus colligat, & eisdem jussu Episcopi in pias causas expendat; debentur tamen suspenso alimenta necessaria, uti & illa quæ acquirit non ex beneficio, sed ex privato labore, v.g. concionando, Missas legendo.

4. Si quis habeat beneficia in diversis Diœcesibus, si suspendatur à beneficiis ab uno Episcopo, non censetur suspensus à beneficio, quod 4. habet in alia Diœcesi, quia sententia pœnalis non est extendenda, quamvis Episcopus etiam possit suspendere à beneficiis extra Diœcesin obtentis, *arg. c. postulasti 14. de foro compet.* Econtra suspensus ab Ordine vel Officio ubique existens, prohibetur actus officii exercere, usque dum absolvatur, quia hæc suspensio directè afficit personam: an autem & quando suspen-

S

pen-

R. D. Jansen Theol. Moral. Tom. IV.

penſi prohibeantur eligi & eligere, conferre beneficia & acceptare, dixi *de benef. caſ. 3. & 4.*

- ſ. ſ. Ut incurratur ſuſpenſio ſaltem totalis, requiritur peccatum mortale; incurritur autem ſuſpenſio. 1. Si quis S. Ordines ſuſcipiat ſine legitimâ ætate, ſine titulo, extra tempora, non ſervatis interſitiis, aut ordinetur ab alieno Epifcopo ſine demifſorialibus, aut à proprio in aliena Diœceſi, aut ſaltem in actuali cenſura, poſt matrimonium ratum &c. niſi id fiat ex ignorantia. 2. Qui ordinant aut ordinantur ſimoniacè. 3. Eligentes Epifcopum indignum ſuſpenduntur à beneficio ad triennium. 4. Parochi copulantes ſine licentia ſponſos alterius Parochiæ. 5. Viſitatores accipientes pecuniam vel munera, & plures alii, de quibus dixi ſuis locis.
6. Religioſi communiter habent privilegium pro foro conſcientiæ ab omni ſuſpenſione juris, etiam Papæ reſervatâ, proveniente ex delicto occulto. *Krim. l. 5. n. 203.*

6. QUÆR. II. Quid circa Interdictum?

ꝛ. Interdictum eſt cenſura in locum vel perſonas lata, prohibens divina officia, quædam Sacramenta, & ſepulturam in loco ſacro: differt ab excommunicatione & ſuſpenſione, quod excommunicatione privet bonis ſpiritualibus, quatenus ſunt communicatio cum Fidelibus; ſuſpenſio iis privat, quatenus proveniunt ex poteſtate aliquâ Eccleſiaſticâ, ideòque in ſolis Clericis locum habet, at verò interdictum privat illis bonis, quatenus ſunt ſpiritualia independenter à communicatione cum Fidelibus. Deinde interdictum ferri poteſt in locum & communitatem, ità ut comprehendat etiam innocentes

excommunicatio tantum in certas, & determinatas personas nocentes.

Dicitur 1. *Censura in locum vel personas lata*, 7. nam interdictum dividitur.

1. In locale & personale; locale est, quo immediatè ipse locus interdicatur, ne divina ibidem celebrentur, vel aliæ functiones prohibita fiant sive ab indigenis, sive ab alienigenis; personale interdictum est, quo immediatè interdicitur persona, non locus, ideòque illæ personæ nec hic nec alibi functiones interdicto prohibitas exercere possunt. Addunt alii interdictum mixtum, quo scilicet locus & personæ immediatè interdicuntur, v. g. civitas & ejus incolæ.

2. Interdictum tam locale, quàm personale 8. subdividitur in generale & particulare. Interdictum generale locale est, quo interdicitur locus generalis, id est, unus plura loca complectens, ut regnum, civitas, villa vel castrum, juxta *c. cum in partibus 17. de Ven. Sac.* & quidem castro vel oppido generaliter interdicto, etiam interdicitur suburbia & continentia ædificia, quamvis propriis muris sint determinata & distincta, ne facillè eludatur interdictum, si prohibitis divinis Officiis in civitate populus excurrat ad ea in suburbiis audienda. *c. si civitas 17. de sent. excom. in 6.* Interdictum locale particulare est, cum interdicitur locus particularis, v. g. una vel plures partes Ecclesiæ; interdictâ Ecclesiâ interdicitur cœmeterium & sacellum contiguum seu muris Ecclesiæ cohærens, non autem separatum.

3. Interdictum generale personale est, quo directè interdicitur homines in communi, prout

constituunt unum corpus politicum, v. g. populus unius Provinciae, civitatis vel oppidi, Item Collegium, Capitulum, Universitas; ejusmodi interdictum obligat omnia & singula membra, quamdiu manent membra communitatis, & si non sit mixtum, sed purè personale, afficit solos homines, ideòque locus ipse vel Ecclesiae in tali loco existentes non erunt interdictae, quin in iis à non interdictis divina celebrari, & ad ea viatores peregrini aliique, qui non sunt membra communitatis interdictae, vel permutationem domicilii deserunt esse membra, admitti possint, dummodo clausis ostiis vel aliter arceantur interdicti, & quidem, qui affecti sunt interdicto personali generali, nullibi possunt divinis interesse, neque in loco proprio, neque alieno, etiamsi sint innocentes; econtrà in interdicto locali generali innocentes, qui per consilium, auxilium, favorem aut aliter interdicto causam non dederunt, possunt extra loca interdicta divinis interesse: aliud est de nocentibus, nam respectu horum interdictum locale continet personale, ità ut nec in nec extra locum interdictum divinis interesse possint: hoc tamen notandum est, quòd interdicto populo, non intelligatur interdictus Clerus, vel econtrà, nec interdicto Clero intelligantur interdicti Religiosi, quia hi in odiosis non veniunt nomine Cleri. Item interdictis Clericis vel Religiosis non sint interdictae eorum Ecclesiae, ideòque alii in iis poterunt celebrare, & divinis interesse.

10. Covar. in c. Alma Mater p. 2. §. 1. n. 7. Interdictum personale particulare est, quando non tota aliqua communitas, sed singulares personae, una vel plures interdicuntur, quamvis eorum

rum nomina non exprimantur, hoc comprehendit solos nocentes, causa autem interdicti debet esse crimen enorme, præsertim Principis vel Magistratûs, ut si civitas det auxilium, vel consilium, ut Cardinalis vel Episcopus occidatur, aut invitus detineatur, aut lædatur immunitas Ecclesiastica gravando Clericos &c.

Dicitur 2. *Prohibens divina Officia*, hoc est, Sacrificium Missæ, Horas Canonicas choraliter recitandas, benedictionem Episcopi vel Abbatis &c. hoc tamen ita mitigavit Bonifacius VIII. in c. *Alma Mater* 24. de sent. excomm. in 6. ut in Ecclesiis, quæ specialiter interdictæ non sunt, quamvis existant in loco generaliter interdicto, sive sint Regulares, sive sint Sæculares, singulis diebus Missæ & Officia (intellige à Clericis vel Religiosis personaliter non interdictis) celebrentur sicut prius, *submissâ tamen voce, januis clausis, excommunicatis & interdictis expulsis, & non pulsatis campanis, ita ut Canonici & alii Clerici, qui Horis non intersunt, amittant quotidianas distributiones, sicut illas perderent, quando non est interdictum, si divinis Officiis non interessent.* Porro in festivitibus Natalis Domini, Paschæ, & Pentecostes (quod probabiliter ad totum triduum horum festorum extenditur) Assumptionis B. M. Virginis, quibus Martinus V. addit Festum Corporis Christi cum Octava, campanæ pullentur, & januis apertis altâ voce *solemniter celebrentur divina Officia, exclusis excommunicatis, sed admissis interdictis, quibus ob reverentiam dictarum solemnitatum memoratis diebus permittitur participatio divinorum, ita tamen, ut illi, propter quorum delictum interdictum hujusmodi est latum, altari nullatenus appropinquent.*

S ;

Di

12. Dicitur 3. *Prohibens quadam Sacramenta*, intellige, conferre & suscipere. Baptismus tamen & Confirmatio tempore interdicti permittuntur, *c. responso 43. c. quoniam 19. de sent. excom. in 6.* Item Sacramentum Pœnitentiæ conferri potest non tantum ægris, sed & sanis, dummodo excommunicati non sint, nec causam dederint interdicto, excommunicatus enim ad Pœnitentiam non admittitur, nisi absolutus à censurâ, qui verò culpam habent in interdicto, non admittuntur, nisi satisfecerint pro culpis suis, vel idoneam cautionem de satisfaciendo præstiterint, etsi ab interdicto nondum sint absoluti. *d. c. Alma Mater*, Eucharistia quoque conceditur, saltem in periculo mortis, & Festis suprâ nominatis, nec prohibetur Matrimonium juxta veriore DD. sententiam, quia prohibentur tantum Sacramenta, que ab ipsa Ecclesia dispensantur, & non consistunt in contractu politico: Matrimonium autem ab Ecclesiâ non confertur, sed per contrahentes; nec est purum Sacramentum, sed simul contractus. *Cov. loc. cit. §. 2. num. 7.* Benedictio tamen nuptiarum tempore interdicto sponsis dari non potest, nisi submissâ voce, januis clausis, exclusis interdictis, & excommunicatis, *Sanct. de Matrim. l. 7. d. 8. n. 11.*

13. Dicitur 4. *Prohibens sepulturam Ecclesiasticam*, ita ut etiam infantes in loco interdicto sepeliri non possint, at tamen omnes tam Laici, quam Clerici si non sint personaliter interdicti, & ut tales publicè denunciati, nec interdicto locali suâ culpâ causam dederint, possunt deferri ad alium locum sacrum, & ibidem sepeliri, sicut enim vivi ibidem poterant divinis interesse, sic & ibidem communicare in Ecclesiastica sepultura; imò Clerici &

Religiosi si servârint interdictum, nec ipsi sint personaliter interdicti, ex privilegio sepeliri possunt etiam in loco sacro interdicto, sed in silentio sine pulsu campanarum. *Cap. quod in te 11. de pœnit. & remiss.* Quod si contingat corpus contra prohibitionem in loco interdicto sepeliri, propterea non est exhumandum, quia ejusmodi pœna nullibi in jure est statuta: aliud est de excommunicatis, qui exhumari, & è loco sacro ejici debent per expressum textum in *Cap. sacris 12. de sepult.*

Violantes interdictum incurrunt sequentes ^{14.} pœnas: 1. Clerici personaliter interdicti, aut si non sint personaliter interdicti, si scienter celebrent, vel actus Ordinis exercent in loco interdicto, incurrunt irregularitatem Papæ reservatam. *Cap. is, qui 18. de sent. excomm. in 6.*

2. Religiosi etiam exempti, si violent interdictum Papæ, vel Episcopi, admittendo v. g. interdictos ad divina officia, excommunicantur. *Clem. 1. de sent. excomm.* Hæc tamen excommunicatio non legitur esse reservata.

3. Laici & Domini sæculares, qui in locis interdictis alios faciunt, vel compellunt celebrare, qui pulsu campanarum, vel aliter personas publicè excommunicatas, vel interdictas, aut etiam alias convocant, ut intersint divinis in locis interdictis, item qui prohibent, quominus excommunicatus vel interdictus denunciatus ex officio Missæ exeant, posteaquam nominatim fuerint moniti, aut denique, qui moniti exire noluerint, hi omnes incurrunt excommunicationem Papæ reservatam. *Clem. 1. l. 1. Pyrrh. l. 5. c. 39. à n. 243.*

4. Excommunicationem non tamen reservatam incurrunt, qui interdictos in loco sacro, vel alios in loco interdicto scienter tepelire præsumserint. *Clem. 1. de sepult.*

15. QUÆR III. Quis à censuris absolvere possit?

R. 1. Qualiter à censuris reservatis ob hæresin, vel percussionem Clerici absolvere possint Episcopus & Superiores Ordinum, dixi cap. præc.

2. A censurâ ab homine latâ non solvit alius, quàm ille, qui eam tulit, aut ejus successor, vel superior, si causa per appellationem ad eum fuerit devoluta; imò quòd Prælati regulares, omnes subditos ab inferioribus Prælati Ligatos absolvere possint v. g. Provinciales eos, quos Prior vel Guardianus Loci excommunicavit, docet *Laym. hic c. 7. num. 2.* Ratio est, quod religiosi pleno jure suis subiecti sint, non ita Episcopus Archi-Episcopo: neque possunt religiosi Episcopo subiecti, & à Prælato inferiore censurati, per Episcopum extra visitationem vel appellationem absolvi, quia prima instantia competit Abbati. *Schmalzgr. l. 5. tit. 39. num. 90.*

16. 3. In articulo mortis quilibet sacerdos à quilibet censurâ quomodocunque reservatâ absolvere potest *Trid. sess. 14. de pœnit. cap. 7.* Excipe percussionem Clerici, pro quâ etiam in articulo mortis, si commodè fieri potest, Episcopus adiri debet. *Laym. c. 6. num. 5.* & qui in articulo mortis, vel aliâ necessitate urgente, v. g. præcepto celebrandi pro populo à non habente facultatem in reservata, absolvitur, ab illo præviè debet exigì cautio per pignus, vel per fidejussio-

nem de satisfaciendo parri læsæ, & de comparando coram superiore, & si ex post coram superiore comparere negligat, reincident in eandem censuram. *c. eos, qui 22. de sent. Excom. in 6.* Ab hac tamen reincidentia absolvere posse Episcopum & per consequens etiam posse regulares privilegiatos, docet *Sporer supra c. 6. num. 616.* ubi etiam consequenter addit absolutum in tali articulo à Mendicante non teneri se sistere superiori, imò & *Marchant.* dicit esse probabilissimum, quod in articulo mortis absolutus, nunquam teneatur se sistere superiori, nisi censura esset deducta ad forum externum, quia *Trid.* expressè dicit: *In Ecclesia Dei semper custoditum fuit, ut nulla esset reservatio in articulo mortis.* Ubi autem non est reservatio, non est obligatio se sistendi superiori, ergo.

4. A censuris non reservatis absolvere potest omnis, qui potest à mortalibus, hinc in forma 17.
absolutionis præmittitur, & sub peccato præmitti debet absolutio à censuris, & hoc etiam tenet de interdicto personali particulari non reservato, non verò de locali, vel personali Generali, quia hæc ligant totam communitatem, vel ipsa loca, quæ foro pœnitentiæ non subsunt.

5. Regulares communicantes cum Mendicantibus extra Italiam vi suorum privilegiorum 18.
possunt in foro pœnitentiæ absolvere ab omnibus casibus Papæ extra Bullam Cœnæ reservatis. *Laym. supra num. 5. Reginald. l. 21. n. 83. Schmalz. num. 97.* Nec tenentur absolutum remittere ad Papam, vel ejus delegatum aut Episcopum, possuntque à dictis censuris absolvere, etiam extra confessionem. *Suarez. Henriq. Cœnig. Rodrig.*
S s apud

ad *Laym. de pœnit. c. 10. num. 21.* Ratio est, quia privilegium, seu gratia interpretanda est, secundum naturam rei, quæ conceditur, atque absolutio à censuris potest fieri extra confessionem, & independentem à peccatis, ergo. Estque benè notandum confessariis, quòd omnes casus Papales, maximè ii, qui continentur in Bulla Cœnæ, reserventur propter censuram, ideòque si ob ignorantiam vel oblivionem etiam culpabilem non incurratur censura, etiam non incurratur reservatio, & tunc à quolibet approbato absolutio dari possit, ut dixi casu 98.

19. 6. Si in Jubilæo detur facultas absolvendi ab omnibus censuris Sedi Apostolicæ reservatis; ex usu Ecclesiæ etiam intelligitur à reservatis ab Episcopo. *Dicastill. d. 1. num. 36.* Non tamen à reservatis in Bulla Cœnæ, nisi à Papa exprimentur. *Rodriguez. Palao Chapeau. p. 1. c. 4. Leur. q. 204.* Quia hæc specialiter reservantur, ideòque per generalem facultatem non intelliguntur concessa, & sic habet stylus Curie Romanæ, qui est loco Legis, *Azor, Suarez. Barb. p. 1. alleg. 40. num. 31.* Si detur facultas ad omnia peccata & censuras, per censuras non intelligitur suspensio, nequè irregularitas, sed tantum illæ censuræ, quæ impediunt absolutionem à peccato, velut excommunicatio. *Avers. q. 17. sect. 7.*
20. 7. *Trid. sess. 24 c. 6. de reform.* concedit Episcopis potestatem absolvendi ab omnibus censuris, & irregularitatibus ex delicto occulto, excepto homicidio voluntario, provenientiibus, etiam ab hæresi, & per consequens ab aliis casibus in Bulla Cœnæ reservatis ad forum externum non deductis. *Rodrig. Bonagrat. hic pag. 162.* id etiam extendunt ad

ad superiores ordinum. 1. Quia quidquid jure communi possunt Episcopi, etiam possunt Prælati regulares circa suos, ut docet *Suarez de relig. 1. 2. l. 2. c. 39. 1. 4. l. 2. c. 15. Engel de privil. regular. privil. 48. & alii A. A. gravissimi.* Ergo si Episcopi jure Trid. queant absolvere à Casibus Bullæ Cœnæ occultis, idem respectu suorum poterunt superiores regulares. 2. Certum est Regulares à variis Pontificibus habuisse privilegia à dictis casibus absolvendi pro foro conscientiae, non autem satis constat hæc privilegia esse revocata, aut saltem decreta revocantia in his partibus non sunt promulgata. Sed his non obstantibus *Mendo diff. 1. q. 4.* meritò dicit sententiam *Bonagr.* non amplius esse probabilem, & ratio est 1. quia Bulla Cœnæ, quæ omni anno renovatur, revocat omnia privilegia, Episcopis, Mendicantibus, aliisque regularibus, pro his casibus, quomodolibet etiam per Concilium concessa, & ità præsertim quodam regulares declarasse *Gregor. XIII. & Clem. VIII.* testatur *Barbosa de officio Ep. alleg. 40. à num. 23.* Ideoque probabilius nec ipsi Episcopi in vim Trident. à dictis casibus absolvere possunt, etsi possint quæ delegati Apostolici, ut dixi *Cas. preced. num. 22.* Nec dicas Bullam tantum loqui de casibus ad forum externum deductis. *Contra est.* Bulla revocat facultatem Episcopis, etiam per concilium concessam, sed Concilium tantum concessit facultatem ad Casus occultos pro foro conscientiae, ergo. Vide etiam propositionem 3. ab *Alex. VII.* damnatam. 2. Quamvis Leges Pontificiæ præsertim pœnales etiam in partibus debeant publicari, attamen, ut desinat privilegium, sufficit, quod ejus re-

vocatio facta sit Romæ , & de ea constet in partibus , privilegia enim non sunt leges , & facilius amittuntur. *Less. in aut. casu 3.*

21. 8. Ritus absolvendi judicialiter præscribitur *c. à nobis 28. de sent. excom.* & habetur in Pontificali Romano , omisso tamen illius absolutionem non reddit invalidam , neque graviter illicitam , etsi regulariter expediat præscriptas cæremonias servare. *Schmaltzgruber num. 98.* Pro foro conscientie solet fieri hoc , vel simili modo : Ego te absolvo à vinculo excommunicationis , suspensionis &c. quam incurristi propter N. N. (exprimitur crimen) & si sit excommunicatus restituo te Sacramentis Ecclesie , & communioni Fidelium. Aut si sit suspensus : Restituo te executioni tuorum Ordinum , officiorum , & beneficiorum in nomine Patris &c. & qui plures incurrit excommunicationes , potest absolvi ab una manente altera. *Laym. c. 5.*

Laur. q. 558.

C A S U S CXVII.

De Irregularitate.

EMericus ordinandus examinatur. 1. Quid sit Irregularitas, & an incurratur ab ignorante. 2. An irritet, vel prohibeat actus ordinis, vel jurisdictionis per collationem, vel acceptationem beneficii. 3. Quid de irregularitate ex delicto, an praequirat peccatum mortale. 4. Ex homicidio. 5. Quid in dubio, an occideris vel mutilaveris. 6. Quid de mutilante, vulnere se vel alium. 7. Quid de Irregularitate ex defectu animi. 8. Ex defectu corporis. 9. Libertatis, natalium. 10. Quid de expositiis, & in dubio, an quis sit legitimus. 11. Quid de Bigamiâ verâ, & similitudinariâ. 12. Quid de irregularitate ex defectu fama. 13. 14. 15. Ex defectu lenitatis. 16. Qui hic excusentur. 17. 18. 19. 20. Qualiter tollatur irregularitas. Pro resol.

QUÆR. I. Quid sit Irregularitas?

I.

R. Irregularitas est impedimentum Ecclesiasticum, impediens susceptionem ordinum, & susceptorum usum.

Dicitur 1. Impedimentum, non censura, quia censura non solum à jure, sed ab homine fertur, praequiratque ex parte judicis monitionem Canonicam, ex parte censurati contumaciam, ideoque est poena medicinalis; e contra irregularitas fertur à solo jure, nec proprie est poena medicinalis, sive proveniat ex delicto, sive ex

ma-

maculâ corporali : hinc quamvis censura non incurratur ab ignorante, ut dixi *casu* 113. n. 9. Irregularitatem tamen probabilius incurrit etiam is, qui ignorat illam suo actui v. g. homicidio injusto esse annexam. Est communis cum *Card. diff. 75. num. 37. Ari. p. 5. tr. 2. cent. 2. Schmaltzgr. tit. 37. num. 107. La Croix l. 7. num. 482.* Ratio est, quod censura tanquam pœna medicinalis non incurratur, nisi ab eo, qui est contumax contra legem pœnalem, sed contumax non est, qui ut talem eam non cognoscit; e contra irregularitas non est pœna medicinalis, sed impedimentum aliquod Canonicum ad S. Ordines, sicut ergo alia impedimenta, v. g. Matrimonii incurruntur ab ignorantibus, sic & irregularitas. Opposita sententia tamen, quod irregularitas ex delicto non incurratur ab ignorante, quam tuetur *Sanchez. Krim. l. 5. n. 2177.* & alii, est probabilis, teste *Schmaltzgr. & multis aliis.* Ratio est, quod irregularitas ex delicto sit pœna contemptûs, imò juxta *Abb. & Nav.* requirit dolum, & pœna extraordinaria non incurritur, nisi sit consensus in culpam, prout est causa talis pœnæ, quod fieri non potest absque noticia talis pœnæ, irregularitas autem est pœna extraordinaria, quia obligat delinquentem, ut eam in se exequatur.

2.

Dicitur 2. *Impediens* non simpliciter inhabilitans, seu invalidans susceptionem Ordinum, hinc valent Ordines in irregularitate dati, vel suscepti. Item valet absolutio data ab irregulari, quamvis in his peccetur mortaliter. Ratio est, quod irregularitas non priver potestate Ordinis, sed tantum prohibeat Ordinum susceptionem & usum, non verò usum jurisdictionis, ideòque irre-

irregularis potest excommunicare, absolvere per se & alium, eligere, beneficia conferre; eligi tamen, aut beneficium validè acceptare probabilius non potest, quia beneficium datur propter officium, est autem irregularis incapax ad officium: Ergo & ad beneficium. Si irregularitas tantùm impediatur exercitium unius Ordinis, ut privatio manûs impedit functiones sacerdotii, adhuc acceptari poterit aliud beneficium, cujus functiones potest exercere: qui post beneficium acceptum irregularitatem incurrit, potest retinere beneficium, ejûsque fructus, si per se, vel per alium ei deserviat, quia jura possessa regulariter non amittuntur, nisi post judicis sententiam. Item irregularis potest servire Missæ, sicut laicus, & baptizare non solemniter, cantare in choro, & similia, quæ non sunt actus Ordinis, sed etiam à laicis fieri possunt.

QUÆR. II. Quid circa irregularitatem ex delicto.

R. Irregularitas alia est ex delicto, alia ex defectu; quæ est ex delicto, prærequirit peccatum mortale, quia est gravis pœna vindicativa delicti præteriti, delicta autem inducentia irregularitatem sunt varia, ut 1. *Reiteratio Baptismi*, quæ, saltem si sit publica, facit baptizantem, baptizatum & ministram assistentem irregularem, *cap. 2. de reiterando Bapt.* intellige si id faciant scienter & absolutè, nam ignorans, vel sub conditione baptizans jam baptizatum reipsa non censetur velle rebaptizare. *Pirrh. l. 5. tit. 9. à n. 12.* Hæc pœna autem non extenditur ad eos, qui malitiosè iterant Confirmationem, Ordinem &c. quia de his non loquuntur jura.

2. Violatio censuræ, si quis scilicet in excommunicatione, suspensione, vel interdicto exerceat actus Ordinis, aut excommunicatus, vel suspensus scienter Ordines suscipiat.

3. Fit irregularis Clericus exercens Ordinem, quem non habet. Dico: *Clericus*, nam si laicus extra necessitatem solemniter baptizet, vel teneat absolvere, etsi gravissimè peccet, non tamen contrahit irregularitatem, quia id jura non statuunt.

4. Oritur irregularitas ex mutilatione, & homicidio injusto, & voluntario, item ex cooperatione, quæ fit mandando, consulendo, animando, arma præbendo, vel aliter in homicidium voluntariè influendo, juxta seqq. explanationes.

1. Hæc pœna non extenditur ad homicidium casuale, aut illud, quod fit pro necessariâ sui, vel innocentis, aut etiam pro rerum magni momenti defensione, nisi excedatur moderamen inculpatæ tutelæ, quia ubi non est culpa, non debetur pœna: aliud est de homicidio, quod propriâ manu committitur in bello justo, vel ex sententiâ judicis, pro his enim jura statuunt irregularitatem, non in pœnam, sed in defectum lenitatis, ut infra dicetur.

2. In bello injusto, si vel unus occidatur, totus exercitus redditur irregularis, ut habet communis, quia censentur se mutuâ præsentia ad occidendum animare, sed cum non sit hominis particularis de justitia belli judicare, id in praxi rarò locum habet.

3. Quamvis in dubio, siue juris, siue facti nemo censeatur irregularis, ut habet communis, eò quòd odiosa sint restringenda, aliud

tamen est in dubio facti de injusto homicidio, ut clarum est ex *cap. significasti*, ex *cap. audientiam 2. de homicid.* Idèdque si concurrens ad abortum dubites, an fœtus fuerit animatus, an consilium tuum in homicidium ab alio patratum influxerit, an percussus à te, & ab alio ex tuâ, vel alterius percussione obierit &c. in his omnibus censeris irregularis; econtra in dubio facti, de mutilatione non es irregularis, quia Canones tantùm loquuntur de dubio circa homicidium, & quidem injustum. *Dicast. hic n. 52. Laym. l. 1. tr. 1. c. 5. num. 35.* Idèdque si dubites, an propriâ manu in bello justo aliquem occideris, non censeris irregularis.

4. Mutilatio hïc, utpote in materiâ pœnali, 6. ex communi Doctorum strictè accipienda est, pro abscissione alicujus membri principalis, quod peculiarem in corpore functionem obtinet, ut oculus, pes, manus &c. idèdque excusatur ab irregularitate, qui tantùm digitum, casum, cartilagineam auriculæ alteri abscidit, vel vulnus, etsi grave, inflixit, aut membrum inutile reddidit; qui tamen ex iracundiâ, vel impatientiâ seipsum mutilat, vel sine justa causa mutilari facit, etiam in uno articulo digiti, vel excissione testiculorum, est irregularis, ut ex jure probat *Eng. l. 1. tit. 20. n. 7.* Quia turpius est seipsum, quàm alium mutilare.

QUÆR. III. Quid circa irregularitatem ex 7. defectu?

R. Irregularitas ex defectu etiam variis modis contingit. 1. Ex defectu animæ; hinc Epileptici, Energumeni, seu oblessi à Dæmone irregulares sunt quoad Ordines suscipiendos; à

T

inf.

R. D. Jansen *Theol. Moral. Tom. IV.*

susceptis verò tam diu suspensi sunt, usque dum unius anni spatio per discretionem Episcopi inveniuntur à malo suo liberati. *Cap. communiter 3. dist. 33. c. 1. can. 7. q. 2.* Idem dicendum est de Phreneticis, leprosis, arreptitiis, amentibus, qui delirant ex causâ permanente, secus, si ex morbo, vel irâ, tunc enim irregulares non sunt: de Epilepticis, seu laborantibus morbo caduco, si raro cadant sinè spumâ & clamore, privatim celebrare posse, adjuncto eis socio, qui in casu defectûs Missam prosequi possit, docet *Laym. hic c. 7. n. 3.*

8. 2. Omnis defectus corporis, qui vel congruum Ordinis exercitium impedit, vel notabilem deformitatem, horrorem; vel scandalum adfert, irregularitatem inducit, ut constat ex *tit. toto de corpore vitiato.* Ex hac regulâ generali irregulares reputantur seqq. 1. Omnes, qui etiam sine sua culpa pede, brachio, manu, digito ad frangendam hostiam necessario scilicet indice, vel pollice carent; cæci, surdi (non tamen surdastrî) claudi, si sine baculo, aut alia deformitate ad altare accedere non possint, qui carent oculo sinistro, aut etiam dextro cum notabili deformitate; si absit deformitas, & solus oculus dexter Canonem sinè notâ legere possit, etiam defectus oculi sinistri non causabit irregularitatem. 2. Quibus nares, vel aures abscissæ sunt, nisi deformitas aurium, capillarurâ tegi possit. 3. Qui maculam turpem in facie, vel gibbum valdè deformem habent. 4. Hermaphroditi, etiam si sexus masculinus prævaleat. 5. Qui carent membro occulto, v. g. testiculis, non sunt irregulares, nisi id factum sit eorum culpâ. 6. In dubio, an aliquis defectus, vel deformitas irregularitatem inducat, standum est

est arbitrio Episcopi, qui Prælatorum etiam exemptorum arbitrium rejicere potest. *Laym. l. c. num. 7.*

3. Defectu libertatis irregulares sunt servi proprietales, seu mancipia, quam diu hæc conditio durat. *Can. 81. Apost.*

4. Defectu natalium irregulares sunt omnes illegitimi, sive naturales, sive spurii. *Cap. 1. & 2. de filiis Presb.* Idque probabilius, etiam si illegitimitas sit occulta, ut habet communis cum *Nav. c. 27. num. 201.* Attamen occultè illegitimus, si habeat gravem causam Ordines suscipiendi, v. g. ut natumini hoc modo relinquat hæreditatem, non tenetur seipsum dissimulare petendo dispensationem, sed sinè ea Ordines & beneficium suscipere potest, & mater conscia illegitimitatis ei susceptionem ordinum ex tali causa suadere potest. *Laym. supra.* Econtra si gravis causa non adsit, vel dispensationem petere, vel ab Ordinibus abstinere debet. *Expositi* etiam ad aliquos affectus habeantur pro legitimis, quia tamen hoc ipso, quòd sint expositi, habent aliquam maculam, sine dispensatione (quam in hoc casu dubio dare potest Episcopus, teste *Pirrb. l. 1. t. 17. nu. 12.*) ad Ordines admitti non debent. *Cov. Garc. l. 7. de benef. à n. 8.* Oppositum tamen etiam est probabile, quia in dubio illegitimitas & delicta non præsumuntur, & benignior interpretatio facienda est, ideòque expositi in Ordinibus susceptis non prohibentur ministrare, quia habent jus quæsitum, & in dubio est melior conditio possidentis. Natus ex conjugatâ, quamvis mater circa tempus conceptionis rem habuerit cum adultero, aut etiam affermet se ex eo concepisse,

se, filius non est irregularis, sed in omnibus se potest habere pro legitimo, nec tenetur matri etiam juranti credere, modò maritus etiam habuerit aditum ad eam, tum quia ipsa mater id scire non potest, tum quia alleganti propriam turpitudinem non est habenda fides, tum denique, quia possessio & præsumptio est pro matrimonio & legitimitate. *Sperel. decif. 173.*

- II. 5. Irregulares sunt bigami, *c. debitum s. de Bigam.* Bigamus hìc vocatur, vel propriè talis, qui plures duxit, & cognovit uxores, vel interpretativè, qui duxit & cognovit viduam, aut ab alio corruptam; vel cognovit uxorem propriam, postquam adulterata fuit cum alio: Nec refert, sive mulier volens, sive per vim vitata sit, sive vir adulterium uxoris cognovit, sive ignoraverit. *Avil. Nav. c. 27. n. 196.* Ratio est, quòd hæc irregularitas non incurritur in pœnam delicti; sed propterea, quòd matrimonium Bigami non significet perfectam unionem Christi cum unica & immaculata Sponsa, quæ est Ecclesia, eò quod sponsa Bigami aut ipse Bigamus dividerit carnem in plures. Addunt DD. communiter aliud genus Bigamiæ, scilicet hoc, quòd quis post uxorem carnaliter cognitam, illà vivente serivò, et si nulliter, ducat & cognoscat aliam, *Cap. nuper, & cap. ult. de Bigam.* Similiter Religiosus post professionem contrahens & consummans matrimonium, etiam cum virgine, sit irregularis, saltem ex perpetua Ecclesiæ praxi & consuetudine, quæ indubiè legem inducere potest. Idem à potiori dicendum de Clerico post S. Ordines ducente, & cognoscente virginem, ut clarè colligitur ex *cap. qui Clerici vel voveres.* Hæc Bigamia vocatur similitudinaria. Denique

nique, qui ante Baptismum duas uxores, vel viduam duxit, etiam post Baptismum manet Bigamus, & indiget dispensatione, ut ad S. Ordines evehi possit: in dubio, aut in casu, quo inter DD. utrimque probabiliter disputatur, an irregularitas incurratur, vel non incurratur, standum est pro libertate.

6. Defectu bonæ famæ tanquam irregulares ab Ordinibus & beneficiis arcentur infames infamiâ, 12.
sive juris, sive facti. Infamia juris oritur ex triplici fonte. 1. Ex proprio, vel parentum delicto v. g. ex crimine publici usurarii, vel lenocinii, hæresis, Apostasiæ, Raptûs, Sodomix, læsæ majestatis, & omnibus iis, quibus ex constitutione legum infamia annexa est, saltem si sint publica. 2. Ex vili statu seu conditione, & taliter infames sunt histriones, & in Germania carnifices, eorûmque filii. 3. Denique ex condemnatione in judicio, & magis ex punitione publica, ut dum quis ob crimen furti, vel adulterii condemnatur, aut virgis cæditur. Infamia facti est publica notitia, vel opinio commissi criminis ignominiosi cujuscunque, sive in jure infamiam annexam habeat, sive non, dummodo apud prudentes viros, graviter inde fama lædatur. Irregularitas ex infamiâ ipso jure per judicis sententiam inducta non tollitur per pœnitentiam, nec per ingressum in Religionem, sed per dispensationem Principis, qui legem aut sententiam tulit, aut per Papam saltem indirectè hoc ipso, quòd eos ex causa ad Ordines admittat. Irregularitas verò, quæ non per jus, vel per judicem, sed ex infamiâ facti inducitur, per constantem vitæ emendationem tollitur, ità ut publicus adulter, vel concubi-

T 3

narius

narius post publicam emendationem, interposito saltem aliquo tempore sine dispensatione iterum celebrare possit, & quamvis concubinari publici olim ipso jure suspensi fuerint, hanc tamen suspensionem consuetudine sublata esse testatur *Laym. c. 4. num. 11.* Econtra hæresis, Apostasia, & similia crimina, quæ ipso jure infamiam annexam habent, si sint notoria, etiam post pœnitentiam impediunt susceptionem, vel novum Ordinem, secus, si sint occulta, quia videntur irregularitatem inducere, non ratione sui, sed propter annexam infamiam publicam, quæ non habet locum in delictis occultis.

13. 7. Ex defectu lenitatis irregularitatem incurrunt, qui aliquem justè occidunt, vel mutilant juxta sequentes explicationes. 1. Frustrà timent irregularitatem, qui ex officio charitatis tractant, levant, portant, versant vulneratum, vel infirmum, et si fortè præter intentionem acceleretur mors, cum enim irreregularitas oriatur ex defectu lenitatis, certè ibi locum non habebit, cum quis operatur ex lenitate actus misericordix & charitatis. 2. Qui voluntariè militant in bello justo, si propriâ manu aliquem occidunt, fiunt irregulares, secus, si coacti contra invalores Reipublicæ pugnent *Clem. un. de homic.* Idem est de eo, qui mero casu, vel ob justam defensionem aliquem occidit. *Krim. l. 5. à nu. 849.* Neque irregulares fiunt Clerici, qui in justo bello hortantur milites, ut fortiter pugnent *Barb. in cap. petitio 24. de homic. n. 8.*
15. 8. Irregularitatem defectu lenitatis incurrunt qui in causa sanguinis judicio assistunt securo effectu, velut Judex, assessor, accusator, si agat ad vindictam publicam, non verò, si can-

tum agat ad recuperandam rem suam cum protestatione, etiamsi sit Clericus. *cap. 2. de homic. in 6.* Item Denuntiator, Tabellio, testis, item qui dicat, scribit, signat, aut exequitur sententiam, qui torquet reum, aut aliter notabiliter, & proximè operatur ad mortem, vel mutilationem. *Dico, qui notabiliter cooperatur, 16.* nam excusantur 1. Clerici nudè executionem rei spectantes, quia non cooperantur, nisi ad summum remotè, & non notabiliter. 2. Conficientes furcam, funem, scalam, ensem, aut similia vendentes, quia & hi concurrunt valdè remotè. 3. Clerici principes, qui per suos delegatos reos judicant & condemnant. *c. 3. ne Clerici vel Monachi in 6.* Aut etiam personaliter pœnam à delegatis statutam mitigant. 4. Excusatur Confessarius vel Clericus, qui privatim interrogatus respondet talem juxta Leges esse condemnandum, quia iudex non movetur ad reum condemnandum ex ejus dicto, sed ex legibus *Krimer n. 2232.* 5. Prælati Ecclesiastici, qui reum tradunt brachio sæculari occidendum, ut irregularitatem evadant, pro eo intercedere debent, ne moriatur. *C. novimus de verb. signif. Laym. c. 7. n. 3. 6.* Excusantur Chirurghi, Medici, qui juxta artem secant, vel mutilant, etiamsi præter intentionem sequatur mors, quia hic non est defectus lenitatis, cum fiat ex officio charitatis ad impediendam mortem; si verò per imperitiam, vel negligentiam sequatur mors, fiunt irregulares. *Suar. dis. 47. sect. 7.* Si autem Clericus etiam juxta regulas artis exerceat Chirurgiam, sectionem, vel adustionem, & sequatur mors, fit irregularis, nisi id faciat in necessitate, ex defectu alterius Chirurghi periti, quia id specialiter Clerico prohibe-

hibetur per *c. sententiam de atat. & qualis. Ordin.* Non verò incurrit Clericus irregularitatem, si aliter medicando sine culpâ Clerici, mors sequatur, quia non prohibetur specialiter mederi, nisi per sectionem, & adustionem, *Sylv.* Plerique recentiores, quorum 30. refert *Dian. p. 11. rr. 2. resolut. 63.* pro regulâ generali dicunt illos omnes, & solos ratione justitiæ publicæ irregularitatem incurrere, qui ex officio ut ministri justitiæ ad mortem rei notabiliter concurrunt. Vide *Lug. disp. 22. de pœnit.*

QUÆR. IV. Qualiter tollatur irregularitas.

17. *R.* 1. Non tollitur per absolutionem, sicut censuræ, sed per dispensationem. Dispensare autem in irregularitatibus jure ordinario spectat ad solum Papam, qui tamen in aliquibus, velut Bigamiâ propriè dictâ, homicidio voluntario & notorio, in defectu corporis valdè deformi, rarò dispensare solet.

2. Ex privilegio *Trid. ff. 24. c. 6.* dispensant Episcopi in omnibus irregularitatibus provenientibus ex delicto occulto, excepto homicidio voluntario, & exceptis aliis delictis, etiam occultis, deductis tamen ad forum contentiosum, hoc est, quæ delata sunt judici factâ reiteratione; occultum tamen hic dicitur, quod non est notorium, seu famosum, et si 3tio vel 4to notum sit, & in judicio probari possit. Dixi: *excepto homicidio voluntario.* intellige directè voluntario, nam si sit tantum indirectè voluntarium, v. g. aliquem subitâ irâ occidis, ex incautâ percussione mulieris prægnantis causas abortum, regulâ temerè è recto projectâ hominem occidis, aut occidis defensionis causâ, sed

sed non servato moderamine inculpatæ tutelæ, in his casibus, si occulti sint, posse dispensare Episcopum, quoad irregularitatem, docet *Pirrh. l. 5. c. 12. n. 127.*

3. Regulares habent privilegium dispensandi cum suis in omnibus irregularitatibus, etiam ex homicidio voluntario, dummodo notum non sit, rem in defectibus corporalibus, ut si desit pes, oculus sinister &c. *La Croix n. 460. citans. Rodrig. Castrop. Steph.* Si tamen tanta sit deformitas, vel alius defectus, in quo ipse Papa dispensare non solet, velut Bigamia vera &c, etiam Prælati regulares dispensare non possunt, ex stylo enim Curie Romanæ hi casus censentur excepti.

4. Per professionem in religione approbatâ tollitur irregularitas ex defectu natalium, quoad S. Ordines, non autem quo ad Prælaturas, & Dignitates, nisi per Ordinis Superiores, vel potestatem habentem, desuper specialiter fuerit dispensatum.

5. Per Baptismum tollitur infamia facti orta v. g. ex injustis homicidiis, adulteriis. Non autem infamia juris; hinc Judæus virgis ob furtum, vel aliud crimen cæsus, vel stigmatè notatus, etiam post Baptismum manet irregularis, neque per Baptismum tollitur irregularitas ex bigamiâ, vel natalium defectu *Laym.*

c. 6. n. 9.

T 5

INDEX